Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 23 май, 1974 шу. • № 62 (5353). • Мах 2 кеп.

ПРОФЕССИОНАЛЬНИ СОЮЗИЙ ЦЕТРАЛЬНИ СОВЕТО ЕРРИГСОЮЗНИ

ПРОФЕССИОНАЛЬНИ СОЮЗИЙ БЕРРИГАЧА ЧЛЕНАШКА—СОВЕТСКИ СОЮЗА БОЛХЛОШКА, БОЛХ БЕЧА КХАЛНАХАГА, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОШКА, ЮРТА БОАХАМЕ КЪАХЬЕГАРАШКА, ГIУЛАКХЕРЧА НАХАГА, IИЛМА, КУЛЬТУРА, ИСКУССТВА ДЕЯТЕЛАШКА ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

1974 шера 16 июне Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совете хоржамаш хургда.

КПСС Центральни Комитето ССР Союза беррнгача харжархошка, гражданашка даьча Кхайкарала тIа массе а оагIорахьара хьахьекхаб цу хоржамий лоархIам, акхарел хьалхара хоржамаш хинначул тIехьагIа дIададахача диъ шера советски халкъо Коммунистически парте кулгал а деш даькха толамаш хьагойтад, тIайоагIача хапара перспективаш хьагучаяьхай. Шийи мугIарашка 100 миллионал совгIа къахьегамхой вIашагIтехача советски профсоюзаша чIоагIа къоабалъю харжархошка КПСС ЦК даьча Кхайкарала тIара положенеши выводаши, бизза хьаллоац парте XXIV съезда решенеш кхоачашъеш КПСС ленински Центральни Комитето беш бола болх.

ДIадаха шераш советски наха шоаш ца кхобеш коммунизм хьалъяра дехкараш, йиъслагIча пятилетка планаш кхоачашъеча къовсам лоаттабаь шераш да. Болхлой класса, колхозин ахархой, интеллигенце, мехка беррнгача къахьегамхоша баьча турпала балхах толам баьлар экономика, Iилмеи культуреи дегIайоалаеча, халкъа вахара хьал дIахо айдеча керда хIамаш карагIдувларца.

1969 шерацa нийодича 1973 шера промышленни продукце дукхал 1,3-зза лакхъелар. Цунца езткъа процент гаргга тIакхийтар къахьегама овсарле лакхъяра чотах. Болх бе йолаялийтай 1600 совгIа йоккхий пачхаьалкхен промышленни предприятеш, дикка дукхагIа хиннай халкъа эша товараш арахеца заводаши фабрикаши.

Доккхий толамаш даьхад парте аграрни политика чакхйоахача. ЛеррагIа чакхйоахаш я колхозийи совхозийи материально - техническа база чIоагIъяра, юртбоахама производствана электрификаци, механизаци химизаци яра, лаьтташта мелиораци яра комплексни программа. ДIадахача шера Даьхен амбарашка дIачутеосад 222,5 миллион тонн ялат — зай пачхаьалкхен исторе чухь мел тессачул дукха а дукхагIа. Эггара дукхагIа боамби гулбаьб, дикка дукхагIа хинад доахани коа тIара оалхазараши. Мохк ялатаща Iалашдераш а хинна дIаэттад боахама оборота юкъе доаладаь целинни эрий даьдаи лаьтташ.

Парте политика эггара хьалха де лерхIар да халкъа хьалторо айяра йоакхо елга, советски наьха вахар тоадар. ДIадаха диъ шу цунна дола къаьгга тешал да. Цу хана чухь советски наьха реальни доходаш 20,5 процент лакхъеннай. Алкха йиъслагIча пятилетка кхаь шера 31 миллион сага алаш тIакхийттад, е болхлоехи гIулакхерча нахахи хIара кхоалагIйоа; колхозхой къахьегамах лур 25 процент лакхденнал.

Вахача хIара сага сих лаьрхIача общественни фондашкара луш даря льготаши 1969 шера 248 сом хиннача 1973 шера 310 сомага кхаьчад. КПСС XXIV-ча съезда решенеша маяххара кIезигагIа пенсеш доагIача болхлойи, гIулакхерча наьхен, колхозхойи пенсеш айдаьд. ТIема гIулакх дечар, иенда дIаваьлнарий дезал пенсеша Iалашбелга тоадаьд. Студенташта, техникумийи технически училищайи дешархошта стипендеш тIатехад. Керда лоархIаме льготаш оттаяй болх беча кхалнаха. Берах йолаши бер даьчул тIехьагIен цаьна дизза алаши лу къахьегама стаж моллагIа яле а. 1971 — 1973 шерашка пенсеш, стипендеш, пособеш, кхыйола выплаташ телара чотах 23 миллион сага доходаш дукхагIа хиннай. Диъ шера 45 миллион совгIа сага керда квартира еннай е шоай бахара хьалаш тоалаьд. Медицински учрежденеш, школаш, берий бешанийи яслейи, санаторей, профилакторей, салаIара цIенойи туристски базайи сеть шерьяьй. Кхаь шера 120 миллион совгIа къахьегамхо хиннав профсоюзни здравницашка, туристски заводскойи базашка салоIаш, каникулаш йолаш пионерски лагерашка салоIаш 33 миллион бер хиннад.

Акхарел хьалха хоржамаш хинначул тIехьагIара шераш белгалдаьлар советски общество социально - политически дегIаяра, дукхача къамий Советски пачхаьалкхе чIоагIъяларa, социалистически демократи тоалуш эргаллара наькъ тIа кхы а керда гIа баккхарна. Мехка деррнгача доакъошкара болхлой класса лоархIами влияни кхы а айеннай. Шерлуш латт пачхаьалкхени общественни дешашта доал деча къахьегамхоша юкъарчал доацаш лоацаш дола дакъа. ХIанз СССР Лакхехьарча Совета хIара шоллагIа вола депутат — болхло, колхозхо.

Коммунистически парте, цун ленински Центральни Комитето хадданза йоакхо яр бахьан долаш боахами культурен хьалъечара, общественно-политически вахарера профсоюзий лоархIам айлуш латт. Профсоюзашта шоай керттера декхар гу В. И. Ленина васкет даь тIайнлла боахам делабара школа, коммунизма школа роль кхы а йиззагIа кхоачашъярца, къахьегамхой производствана доал деча кхы а шерагIа юкъеозарца, социалистически яхьи къахьегамца коммунистически хьисапе безам хилара болами вIашагIболладга тоадарца, производства эффективность лакхъяра шехьа къовсам лоаттабарца, къахьегама хьалаш, кхерамзлен техника тоаяра, салоIилгеи санаторно - курортни гIулакхаш делгеи тоадара, болхлойи гIулакхерча наьхен культурно-вахара хьалаш кхоачацдара йоакхо яра.

Деза новкъостий!

IалаьмaтеЙоккхача вай Даьхен массе а миIинге кхехкаш ба тIатеIIа хIама хьакхоллаш беш бола болх. Халкъа боахама деррнгача доакъошка — Даьхенна продукци дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш, яхача лозунгагIа шерра яьржай деррнгхалкъа социалистически яхь. Къахьегамхой боккха сахкетам, пятилетка диъллагIча, къоастамбеча шера заданеш толаме кхоачашъе уж чIоагIа лоIам болаш хилар къаьгга гучадаьлар 20 апреле, Даьхенна мах боацаш шоай къахьегам дIабала миллионаш советски нах коммунистически субботнике арабаьннача хана.

Профессиональни Союзий Еррнгсоюзни Центральни Совето тIахьех профсоюзий членаш, мехка берриг къахьегамхой парте XXIV съезда, КПСС, ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенеш, 1974 шерара а бIарччача пятилетка а план толаме кхоачашъяра, къахьегама овсарле сихагIа дегIайоагIилга тIагIертта Iалашде, производства резерваех биззагIа пайда эца, хIаман кхомбара режим чIоагIа лелае балха хIара минут лорае, къахьегама дисциплинеи организованности нахаддаш чIоагIъе, тадиллача гIулакхах бола хIаране бехктокхам айбе.

Коммунизм хьалъяра, советски наха хIама хьакхоллаш къахьегара дика хьалаш хилийтар дувзаденна да Коммунистически партеи Советски пачхаьалкхенои халкъий машари кхерамзлен чIоагIъяра тIехьа лооттабеча къовсамца. Парте оттаяь машара программа чакхъяккхарах «шийлача тIемагара» кхоакам кIаьдбаларен тайп-тайпара социальни строй йола пачхаьалкхенаш машаре цхьана яхара принципаш чIоагIдарга доалаш латт. Дунен халкъашта юкъера вай парте, социалистически Даьхен сий лакхденнад. Дунен халкъашта юкъерча вахаре тIа-тIа боккхагIа лоархIам болашагIа хулаш латт социалистически содружества мехкаш. Цар вIашидага а дувлаш лелабеча наькъо керда хIамаш карагIдувлийтад социализм машаре тIалатача. Дунен болхлойи профсоюзни боламо монополеи эксплуататорски политикана духьала; машар, демократи, социальни прогресс бахьаи цхьана деш дола гIулакхаш чIоагIлуш латт.

СССР профсоюзаша, деррнгача советски халкъо санна, хьинаре хьал а а лоац чIоагIа къоабал а ю Коммунистически парте чурен арахьарен политика, вай Даьхе дIахо тоалуш дегIаяра тIаберзабаь, коммунизм котъяккхара духьа КПСС Центральни Комитето, ЦК Политбюрос КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева тIагIертта беш бола болх.

Деза новкъостий!

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш де коммунисташи парте боацарашн болх партии халкъи цаI хилар хьагойташ йолча йохаргIоацача блоке. ССР Союза Лакхехьарча Совета депутаталла шоай кандидаташ баь къахьегмхоша цIераш яьхар болхлой класса, колхозни ахархой, къахьегача интеллигенце дикагIболча викалий. Депутаталла кандидаташта юкъе ба советски общества деррнгача доакъой, вай пачхаьалкхен деррнгача къамий викалаш.

Профессиональни Союзий Еррнгсоюзни Центральни Совето тIахьех шо, новкъостий болхлойи болх беш дола кхалнахи, инженераши техникаши, юрта боахаме къахьегараш, Iилма, культура, искусства деятелаш СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача дийнахьа — 1974 шера 16 июне коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта — вай Даьхен дикагIболча къонгаштен мехкараштен тIехьа кхадж тасса.

Депутаталла кандидаташта тIехьа кхадж тоссаш, Советий Мехка къахьегамхоша цIаькхаз а цIаькхаз а хьахьокхаргда ленински Коммунистически партена гонахьа шоаш кхотабенна хилар, коммунистически общество хьалъеча кхы а доккхагIа толамаш дахара шоаш кхо на беш къовсам лоаттабе кийча хилар.

Яхийла Советски Социалистически Республикай Союз — вай мехка халкъий доттагIалеи иразеи чIоагIале машареи прогрессеи тешаме чIоагIале!

Дахалда турпала советски халкъ!

Яхийла советски халкъ ленински наькъ тIа коммунизм котъяларга тешшаме дугаш йола Советски Союза Коммунистически парти!

Профессиональни Союзий Еррнгсоюзни Центральни Совет.

Грозненски ремонтно-механически завода йоккхача коллективана юкъе гIорбаьина цIи хеза ба токараш Багашев Увайс, Морозов Владимир, Дарсигов Махьмад. Балха даим хьокхам телаш, шоаш хьаеш йола оатхал дикеи сихеи хьаеш, коллектива юкъе сий деш хьабоагIа уж укх пхийтта шера. Балха говзал лакха йолча кхаь токара шоай профессех дукха кагирхой Iомабаьб. Эрсеи, нохчой, гIалгIай шоайла безаш, дIа-хьа эшачунга хьожаш, доттагIалл леладеш ба.

Дика кайоал хьинар долча говзанчий производственни заданеш кхоачашъеча. Царех шиъ хIанз личии пятилетка кхоачашъяь воалаш латт, хIаьта М. Дарсигов из кхоачашъяь ваьннав. Эггара чоалханегIа говзал эшаш дола заказ цу кхаьннега лу. Иштта къахьег коммунистически къахьегама ударникаша.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа): токараш У. Багашев, М. Дарсигов, М. Морозов.

В. Юнцевича сурт.

Нов. А. А. АБДУЛАЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дукхача шерашка партийни органашка дика болх барахи ваьча дийнахьа денз кховзткъа шу дизарпа дувзаденнеи АБДУЛАЕВ Абоязит Абдулаевича — КПСС Советски райкома хьалхарча секретара Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1974 шера 21 май.

Ин. В. К. БУНИНА, М. ДАРСИГОВНА, А. В. МИРЧЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Доккхий производственни толамаш дахарах, общественни балха юкъе хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла новкъосташта:

БУНИН Виктор Карповича—Грозненски ремонтно - механически завода электросварщика.

ДАРСИГОВ Махьмада — Грозненски ремонтно - механически завода токара.

МИРЧЕВ Александр Васильевича — Грозненски ремонтно - механически завода вокхагIволча мастера.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1974 шера 21 май.

ТОРОНЕХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хургдолча денна толамашца накъабахаpз хьинар кхо на деш къахьегаш ба республика колхозийи совхозийи фермай хьайбаш леладераш. Соахка 16 май тIакхоачаш дехкачул дулх — 15 процент, шура — 9 процент, фуаш — 6 процент дукхагIа дехкад укх шера 16 май тIакхоачаш.

ДIадахача шера йохкаш хиначул дукхагIа шура йохк укх шера пачхаьалкхенга Грозненски, Надтеречни, Сунженски, Шалински районашкарча къахьегамхоша. Цхьабакъда назрановцаша, ножай-юртовцаша, Советски Шелковскойи районашкарча хьайбаш леладераша пачхаьалкхенга кIезигагIа йохк шура.

Ханал хьалха кхоачашъяьй пачхаьалкхенга фуаш дохкара ах шера план Веденски, Гудермесски, Малгобекски, Шелковской районашкарча колхозашеи совхозашеи.

Цхьабакъда пачхаьалкхенга фуаш дохкара ах шера план кхоачашъе хIанз гаьна ба Грозненски районэ юрта боахама болхлой. Ах шера планагIа 24450 эзар фуъ дохка дезаш ба уж пачхаьалкхенга. ХIаьта 16 май тIакхоачаш цар дехкар 14479 эзар фуъ мара дац.

Пачхаьалкхенга фуаш дохкара къаьстта тIехьаюс кхыча боахамий коллективаш а. Иштта, «Джалка» совхозо — 40 процент, Старо-Юртовски коа тIара оалхазараш леладеча фабрика — 53 процент мара кхоачашъяьяц пачхаьалкхенга фуаш дохкара ах шера план.

Пачхаьалкхенга хьайбай продукци йохкара планаш кхоачашъяра йолаш йолча резерваех бизза пайда эца дехкарийла я хIара ферма коллектива.

ОАСАР ДУ

Йоакхо е езаш дукха гIулакхаш да укх деношка баьцадараш кхедерий. БаьцовгIашта оасар де, культиватор токхае, ханнахьа хий дилла деза. Чуйнна уж балхаш деш ба Ачхой-Мартановски районерча «Орджоникидзевский» совхова цхьоалагIча бригада баьцадараш леладераш. Цига хIанзле а цкъа культиваци яьй, хIанз шозлагIа еш я, хIаьта оасар де а болабеннаб.

Культиватор токхаеча болх дика бу механизатора Гаьдуханов Хьажа-Мурада, оасар деча нормаш тIехкхоачашъю Шовхалова Вурбикас, Ахадова Калимата, Замтиева Маккас.

— Укх шера юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 170 центнерал кIезигагIа доацаш баьцадараш чуэца дош деннад тха коллективо, — йоах бригадира Б. Баташова. — Из дош кхоачашде торонаш йолаш да тхо, хIаьта соахка план 135 процент кхоачаш а еш социалистически яхье котдаларах ахчан премии елар тхона.

Баьцадараш леладерашта халагIа йола ха я хIанзаръяр. Цудухьа алхха шоай низагIа деррига балхаш ханнахьа чакхдаха кхоаяц бригада коллектив, къаьстта оасар де.

Г. ГРУЗИН.

ЦIАЬКХА А ХЬАЖА ТОРОНАШКА

ТУРПАЛХОЧУН УЙЛАШЦА

ТIеххьарча шерашка боккха теркам тIабохийт вай хьамсарча партеи советски правительстваи вай мехка юрта боахам дегIабоалабара. Цунца цхьана халданза терко ю юрта къахьегарий болх аттача баккхара, йоакхаш йола продукци дукхагIа яккхараи из дикагIа а дарегIа а хилийтара. 1974 шера хьайбай продукташ дукхагIа яхарн кийчъелтен алсамдаккхара тIехьа социалистически яхь лелаяра болча партеи правительстваи социамо, КПСС Центральни Комитета партега, советски халкъага даьча Кхайкарало дегаш ураовттадаь къахьег Назрановски района «Назрановский» совхоза Аьлти - Юртарча шурий-товарни ферма хьайбаш леладераша.

Укх диъллагIча шеро къоастам бергба малагIча толамашца вайна чахйоаккхалургья ер пятилетка. Цудухьа хIанз шоашта хьалхашка латта лоархIамера дехкараш кхета а деш къахьегаш ба укхаза.

Шоай низах бIу а бенна денгара-денга керда хьокхамаш доах ферма хьайбаш леладераша цIи хезача Социалистически Къахьегама Турпала Барахоева Лемкас яздаь «ДукхагIа яккха шура» аьнна «Сердало» газета тIа гуччахьара письмо арадаьлча денз.

Ферма беррнгача хьайбаш леладераша дог раьза долаш тIанийцар хьалха латтача доярка тIахьехам. Массава вIашагI а кхийтта цар коллективе дийцар Л. Барахоевай письмо.

— Оаха доккхал ду Лемка тхоашта уллув хиларах, — йоах ферма доярка.— Дукхача шерашка ший балха тIа зеденнараш камаьрша хьадовзийт цо, ца ховр хьахьех. КIоарга чулоацам болаш да Лемкай письмо тIара къамаьл.

ДагадоагIаш хила, йоах цо, хIара доярка совгIа яьккхача шурий килограммах центнераш, хIаьта ерригача районе республике яьккхачох итташ, бIаьш тоннаш хулга. ТIаккха цунах пятилетка къоастамбеча шера тIанйца дехкараш ханал хьалха кхоачаш а деш Даьхен рузкъа совдаккха торо хургья.

— ЦIаькха а тхоай торонашка а хьежа хIара кхоабача Iаттагара дукхагIа шура яккха лаьрхIад оаха,— йоах ферма заведующе Костоев Хаматхана.

Укх гаргтарча хана шоай эггара хьалхара артIанара декхар лерхI ферма коллективо 1974 шера ерригa хьайбай продукташ яхара план ханал хьалха кхоачашъеш нийслагIа пятилетка толаме чакхъяккхар. Ферма хIара болхлочо шерра яхь йоаржаяьй, Лемкай гуччахьарча письмо тIа белгал мадаккхара, хьайбай продукци дикагIа, дукхагIа, дIадодар кIезигагIа долаш лургья яха лозунг а долаш планови заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа.

ХIанз хьайбаш дажа арадаьхад. Цу гIулкха кийчо йир ферма кулгалхоша хьалхе а. ХIара доярка социалистически яхь йоаржаярах договораш оттадаьл, цар дош деннад укх шера къахьегама овсарле 10 процент лакхъе, шурий центнер яккхарга дIадодар 42 кепиг лохде:

ХIара дийнахьа баьча балха итогаш ю. ДIахо де дезараш белгалдоах. Хьалхле лелаерий опыт шерра дIайовзийт. Цу массадолча дикача гIулакхашта юкъе хьинаре дакъа лоац ферме къаьнагIйолча доярка Барахоева Лемкас. Дувца хIамаш дукха да цун.

Турпалхочун дика гIулакх эггара хьалха хьаллаьцар доаркаша Мальсагова Маккаси Сагова Дунайси. Цар хIаране укх бетта шоаш леладеча доахангара 41 центнер шура якха дехкараш тIанийцад.

Ферма дояркаша хIара кхоабача Iаттагара 1750 килограмм шура яккха декхар тIанийцад укх шера. Барахоева Лемкай гуччахьара письмо дийшачул тIехьагIа шоаш хьалха лийрхIачул дукхагIа шура яккха лаьрхIад дукхагIболча дояркаша.

А. САГОВ собкор.

16 июне СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хул

ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТАШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Къахьегама хьинар чIоагIа айденнача политически сакхетам лакхбеннача хьалашка чакхдувл вай республике укх деношка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттабаьча кандидаташца харжархой вIашагIкхетараш.

Надтеречни районера харжархой Знаменское яхача юртарча клубе хьагулбеннабар № 671 йолча Старопромысловски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретарaца Апряткин Семен Семеновичаца вIашагIкхетар духьа.

Собрани хьайийллар КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретарэ П. Д. Лопатина. Цул тIехьагIа укхаза къамаьлаш даьча «Озерный» яхача комсаш лелаеча совхоза болхлочо Л. Р. Гайрбековас, «Горскнефть» НГДУ партийни комитета секретара М. П. Вуена, «Братский» яхача комсаш лелаеча совхоза директора А. Х. Даскиева, «Чеченингушводстрой» ПМК-2 бульдозериста П. А. Войченкос, районни больница керттерча лора заместителa Ш. А. Магомедова, «Гвардейский» яхача чуоттадаь хьайбаш кхоабача совхоза отделене управляюще М. Хасбулатова беррнга харжархой тIахьийхар халкъа тешаме воIа Апряткин Семен Семеновича тIехьа 16 июне кхаж тассара.

Цул тIехьагIа харжархошта хьалхашка къамаьл даьча С. С. Апряткина берриrа къахьегамхой тIахьийхар пятилетка заданеш а укх карарча шерара планаш а хIара къахьегама коллективо кхоачашъергйола хьалаш Iалашдара, баркал аьлар харжархошта иштта шийх тешам боларах, хIаьта из боа ца бара ший низ кхоачар дергхиларах дош а делар.

* * *

Укх деношка тIаьк аьнна хьаллдизадар Ачхой-Мартановски районни культура цIа. № 417 йолча Сунженски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаяьча Назрановски района «Октябра 40 шу» совхоза доярка Даурбекова ТIахIира Зинайца вIашагIкхийттар цу районера харжархой.

Укхаза къамаьлаш даьча районни библиотека заведующес А. В. Салинас, районни больница керттерча лора А. В. Бекмурзаева, «Лермонтовский» совхоза парткома секретара И. В. Катаева, № 1 йолча бархIшерарча школа хьехархочо Н. Н. Кожевниковас, иштта кхычар гулбеннараш а, царга да беррига харжархой а тIахьийхар 16 июне З. Т. Даурбековна тIехьа кхадж тасса.

ЧIоагIа тIоараш тохаш тIанийцар гулбеннараша СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа оттаяьча З. Т. Даурбековас даь къамаьл. Ший къамаьл чакхдоалаш цо дег тIара баркал эьлар харжархошта шийх иштта тешам боларах, хIаьта халкъо шийна тIадилла сийлен гIулакх тешаме кхоачашдаргдолла хIама дергда а эьлар.

* * *

№ 673 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча Гудермесски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза тракторни кхаш леладеча бригада бригадираца Алакаев Хьамзатаца вIашагIкхийтар Ножай - Юртовски районера харжархой.

Ножай-Юртовски районни культура цIагIа хиннача цу собране къамаьлаш даьча юрта боахама управлене керттерча экономиста Э. А. Автрохановa, госстраха болхлочо М. Ш. Шапиановa, Ножай-Юртовски бархIшерарча школа хьехархочо Э. А. Мишинас, Калинина, цIерагIча колхоза колхозхочо Ю. Ахмэрова, ВЛКСМ райкома секретара З. Душулова беррига харжархой тIахьийхар Алакаев Хьамзата тIехьа кхадж тассара.

Харжархошта хьалхашка къамаьл дир № 673 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча Алакаев Хьамзата. Шийи иштта чIоагIа сий дарах цо баркал аьлар харжархошта, хIаьта шийх бенна тешам боа ца бара ший деррига хьакъалии низи дIалургда а аьлар.

* * *

Самардийнахьа КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа № 668 йолча Ленински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа шоай хоржамашта хьалхарча собране Грозненски ремонтно-механически завода коллективо кандидаталла оттаваьча РСФСР писателий Союза правлене председателаца Михалков Сергей Владимировичаца вIашагIкхетар хилар г. Грозерча Ленински района харжархой.

Собрани хьайийллар КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Г. Ф. Галковас.

Трибуна тIа ва депутаталла харжа кандидаталла оттаваьчун доверенни вола Грозненски ремонтно - механически завода слесарь - инструментальщик Ю. С. Волков.

— Михалков Сергей Владимирович каст-каста хул вай республике. Цо кIезига йоакхо яц республика экономика культура дегIайоалаярца дувзаденна дешаш къестадеча.

Поэта С. В. Михалкова биографи ше маьрра халкъа вахарца ювзаенна хиннай, цудухьа цун ерригача произведенеш чулоацам советски наьха хьашташ дувцаш социалистически Даьхе хестаеш я. Къаьстта чIоагIа везавеннав писатель цо берашта язъяь произведенеш бахьан. Цун сатирически произведенеш, баснеш ца йовзаш атта саг хургвац. Советски эртель цIаккха безам ца эккхаш хьож 1962 шера денз из керттера редактор волча «Фитиль» яхача сатирически журналага.

Партен правительстваи лакха мах баьб С. В. Михалкова къахьегама. Цунна еннай Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи, кхоъ Ленина орден, дукха кхыйола орденаши медалаши. Из Пачхьалкхен а Ленински а премей лаурeaт ва.

Цул тIехьагIа укхаза къамаьлаш дир Нохч-ГIалгIай писателий Союза правлене председателa Р. С. Ахматовас, консервни завода цеха начальника О. М. Кошелевас, РСФСР-ен Нохч-ГIалгIай АССР-ен заслуженни артиста Л. С. Куклина, Гайдара цIерагIча берий библиотека йоккхагIйолча библиотекара Ф. В. Хациевас, № 12 йолча профессионально - технически училища дешархочо Н. Куцаяс, медицински Iилмай доктора, Нохч-ГIалгIай пачхаьалкхен университета профессора Ш. А. Алиева. Цар боккхача безамца дийцар С. В. Михалкова литературии а, общественни а балхах, гулбеннараш а нарга да района беррнга харжархой а тIахьийхар партеи халкъеи тешаме воI Михалков Сергей Владимировича тIехьа 16 июне кхадж тассара. Харжархоша шоай кандидата наказаш а делар.

ЧIоагIа тIоараш тохаш тIанийцар харжархоша депутаталла харжа оттаваьча кандидата С. В. Михалкова къамаьл.

Цо дийцар партеи вай правительстваи чурчеи арахьарчеи политиках; РСФСР писателий Союза балхах, депутатски декхараш ше кхоачашдарах. Ше шозлагIа мехка лакхерча органа депутаталла харжа оттаварах харжархошта дег тIара баркал аьлар цо.

ТIАГIЕРТТА ЛЕЛАЕ АТЕИСТИЧЕСКИ ПРОПАГАНДА

ЛЕКТОРИЙ-АТЕИСТИЙ IИЛМАН-ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦЕРА

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х пленум хинначул тIехьагIа вIашагI а елла бIарччача шера республике болх беш хиннай дына духьалара лекционни пропаганда еча лекторий-атеистий семинар. Цу юкъа но баьча балха итогаш ювцаш укх деношка парте обкома политически просвещене ШагIа Iилман-практически конференци хилар. Цига «Iилман-атеистически пропаганда елга КПСС обкома Х-ей XIII-ей пленумашей XIV областной партийни конференцей дIадехарашка хьежжа тоаярах» доклад яьча КПСС обкома лектора Х. Б. Мамлеева а цул тIехьагIа къамаьлаш даьчар а хоадамболаш дийцар, укх тIеххьарча хана дына духьала еча лекционни пропаганда формаши методаши тоаеш, цун идейно-теоретически боарам лакхбеш лектораштa-атеисташта карагIдаьнначох, хIаьта къаьстта чIоагIа теркам тIаззар дииза дисараштa, кхоачамбоацараштa.

КПСС обкома Х пленуме белгалдаьккха махиллара, вай республике бахача нахах дикка дакъа, царца дукхагIбараш бусулба ды лелабеш бола нохчийи гIалгIайи болаш, дынах тешаши дIаяхача замах тIехьдиса гIулакхаш хьаллувцаши ба. Цудухьа белгалдаьккхадар нига республике беш бола беррига идейно-политически болх тIагIерттан вайна хьалхашка латтача хоадамболаш долча декхарашца бувзаши лелабе безаш хилар. ХIаьта иштта чIоагIа вай теркал ца дича даргдоацаш хIама да республике бахача наха интернациональни кхетам балара беча балха дына гIулакхаш хьаллувцараша новкъарле еш хилар а.

Из деррига ларде а лувцаш шоай болх бе безаш бар цу семинаре дакъа лоацаш хинна лектораш-атеисташ. Цу гIулакха лаьрхIа царна йийшай лекцей бIарчча цикл, практически занятешка хиннаб, царех 50-не рефераташ кийчъяьй.

Шоай чулоацамга диллача дика кийчъяь хиларца къаьстта белгалъяха лов Ачхой-Мартановски районерча В. Яхиева, Гудермесерча Х. Элимбаева, Назранерча М. Аушевеи М. Пугоеваси, иштта кхычар яяъь хинна докладаши рефераташи. Лекцей хьисапе кийчъяь уж вIаштIехъяхача лектораштa-атеисташта, пропагандисташта дIалургъя республике бахача наха юкъе ешийтар духьа. Дика гIулакх лархIа дезаш хIама да семинаре дешаш хиннача бахача наха юкъе лекцеш ешаш хиннилга.

Семинара доакъошхоша Iилман атеизма керттерча проблемаехи КПСС чурчеи арахьарчеи политикахи йолча лекцешка ладийгIад. ХIаьта практически занятешка цар къоастаеш хиннай укх тайпара темаш: «СССР-е къаман доши дынах нах кIалхарбахар гIулакхи къоастадарах», «Дынцеи киназацеи партеи Советски правительстваи делаеча политика теоретически лардаш», кхыяраш.

Лекторий-атеистий семинаре дешаш хиннаб республика районашкара а городера а школай директораши кхетама балха бола завучаши, КПСС райкомийи горкомийи лектораши кхалнаха юкъе беча балха заведующеши, юкъхьанцарча парторганизацей секретараш. Царех дукхагIбараша шоашта тIадилла из лоархIаме гIулакх бехктокхаме а кхеташ кхоачашдеш хиннад. ХIаьта а на хьоадича дялац семинара балха нийсденна организаци онни кхоачамбоацараш. ЦIаккха а вIаштIехьдаланзар берригаш тIа а болаш занятеш дIайолае. Каст-каста уж е езаш хулар боагIаш болчарех ахаш мара лектораш-атеисташ хьа а ца боагIаш. Иштта вIаштIехьдаланзар Iилман-атеизма эггара лоархIамеча темаех йола лекцеш эшшача боараме кепа а теха йоаржаелга. Цу дерригне хьагойт семинаре дешаш хиннача а цу гIулакха бехктокхаме болчар а наха юкъе атеистически болх боаржабара йоагIача тайпара партийни йоакхо еш ца хиннилга.

1972 шера вай республике даьча социологически тохкамаша хьагойт вай лектораштa-атеисташта, къаьстта юрташкарчарна хьалхашка Iалаьмате йоккхий декхараш латташ хилар. Ховш да, Нохч-ГIалгIайче капитализмах а ца кхеташ социализмага яьнна хилар. Цунца дувзаденна Советски Iаьдал эттача шерашка укхаза яр вIаши шоайла мийна йола чоалхане родовой феодально-капиталистически отношенеш. Шейхаша, моллаша, кхыча нах боацабераша нохчийи гIалгIайи бусулба ды лелабеш хилар ларде а лувцаш, уж классови хьисапе бекъабенна хиннабац яхача хьехамца из деррига къайла кхахьа гIийртаб. Цудухьа вай республике пролетарски интернационализмаи патриотизмаи кхетамца нах хьалкхебеча хана къаьстта чIоагIа лоархIам болаш да нохчийи гIалгIайи халкъаш исторически дегIаахара процесс марксистско-ленински хьисапе объективно хьагойтар. Лекцеши беседаши еча хана массе тайпареи говзеи дIагойта деза шейхаши моллаши контрреволюционни низашца айхха бувзам болаши исторе эггара халагIйола ханаш Советски Iаьдала тIаувташ хиннача шерашка моастагIашца оагIув болаши хиннилга. Цу деша лоархIам кхы а лакхлу националистически элементаша шоай реакционни идеяш даим дына боадон кIала лечкъаеш йолга вайна гуш хилча.

ХIанз а тIехьа къоастадаьдац атеистически пропаганда ладувгIарий меттала ергйола гIулакх. Нохчаштен гIалгIаштен ешача лекцеех ахаш эрсий меттала йийшай. Лакхбе безаш ба дына духьала ешача лекцей идейно-теоретически боарам а. ХIанз а нийслуш ба дына критика еча хана дош хоадамболлаш кIоарга ца дувцеш, саг тешавеш дола масалаш ца кхувлаш, гойтара нособеех пайда ца эцаш бола лектораш. Цунга хьежжа мара хила йиш яц царех хьабоала пайда а.

Цхьаболчар харцахьа кхетаду «Кинаэ паччахьалкхенах дIакъоастадарахи школа килназах дIакъоастаярахи» дола ленински декрет. Цу декрето шоашта паргIатта дына гулакхаш леладара бокъо елча санне хет царна, хIаьта дына духьала еш йола пропаганда шоашта низ белга санна лерхI цар. Цудухьа саббарагIеи лергIеи дIаловзийта деза дына обрядаш лелаярах дола закон.

ЗIамигa я кагирхой аудиторена ешача лекцей тематика. КIезига еш царна шоай къахьегама интернационални лархIам дIабовзийташ, къахьегам безаш уж хьалкхебара хьакъехьа ешаш йола лекцеш.

Тахан атеистически кхетам балара болх беш къаьстта теркам тIабахийта беза советски наьха хоадамболлаш йола мировоззрени хьаяра. Из ца дойя йиш хургьяц атеистически пропаганда лелаяр гIулакх толаме чакхдаккха, буржуазни идеологена духьала ира къовсам лоаттабе.

Конференце къамаьлаш дир: КПСС Грозненски горкома лектора Л. П. Кизиловас — «Грозне Iилман атеизмах йола лекционни пропаганда вIаштIехьъяккхара опытах», Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета студента С. Эдильханова — «Iилман атеизма клуба болх вIаштIехьбаккхарах», КПСС Наурски райкома лектора З. Печерина — «ШагIара лектореш — бахача наха юкъе атеистически болх бара эггара эффективнегIа йолча формаех цаI», Гудермесски районерча лектора А. Зубайраева — «Культура учрежденешка атеистически сайренаш чаккхъяхарах», КПСС Грозненски райкома инструктора Х. М. Талгатова — «Керда шIейши дынца ювзаенна йоаца обрядаши вахара юкъейоалаярах», Веденски районерча Ш. Я. Тураевеи Ножай-Юртовски районерча Я. Х. Мусаигузовеи — «Къаьст-къаьстача ды лелабераша беча балха башхалонаш», Сунженски районерча лектора Б. М. Гандарова — «Iилман атеизма пропаганда еча массови информаце средстваех пайда эцарах», Малгобекски районерча лектора М. М. Нашхоева, «Знание» общества республикански организаце правлене председателя заместителa А. А. Саламова, Х. Нурадиловa цIерагIча драматически театра актера М. Дудаева.

Iилман-практически конференце балха юкъе дакъа а лаьцар къамаьл а дир КПСС обкома секретара М. О. Бузуртанова.

Конференце доакъошхоша бахача наха юкъе лелаё Iилман-атеистически пропаганда тоаяра тIаерзаяь рекомендацеш тIайийцар.

С. МАЙСИГОВ.

ЙОАКХО Е КХУВШ БОАГIАРИЙ

14 саг чувоагIаш я Назрановски райисполкомера кхувш боагIарий гIулакхашта йола комисси. Комиссе чIоагIъяьча планах лелабу шийи болх. ДIадахача шера районерча ерригача юрташка чакхъяьхар комиссе «Кхувш боагIараштa кхетам балара болх тоабара» хетаяь бахача наьха сходаш. Шийи балха комиссе пайда эц моттигерча газетах, радиох. Цу хьакъехьа ши статья араяьннай «Ленина никъ» газета тIа. Бераш кхетадара дешашта йиъ лекци йийшай радио гIолла.

Шермашиннаькъа станце болхлой а цигарча милице а новкъосталца кагирхошта юкъе харцахьа гIулакхаш ца хилийтара хьакъехьа къамаьлаш даьд школашка, профтехучилищашка. Милицерча берий цIеи болхлой дежурство оттаяьй станце.

Комиссе заседане дийшад ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе кхувш боагIарий къахьегама хьакъехьара законаш кхоачашдара дош. Иштта оаха дийшад бIарг-Iуьнал доацаш бераш ца хилийтараи кхувш боагIараш харцахьа ца лелийтараи долча милицерча берий цIеи балха. № 14 йолча профтехучилище кагирхоша беча кхетама балха хьакъехьара дешаш.

Виъ соахкеи шиъ укх шерей ялх саг балха хьожаваь комиссе.

Комиссе аларах школе-интернате деша дахийтад цхьадола бераш, школашкара цхьабола дешархой сайрийнарча школашка хьожабаьб, хIаьта цхьабараш Наьсарерча а Грознерча а профтехучилищашка деша бахийтаб.

Комиссе 9 заседане дийшад харцахьа гIулакхаш леладаьча 62 бера хьакъехьара 31 дош. Харцахьа лийннарех 26 саг хулиганство лелаяь, 26 — хIамаши тикашкара ахчеи лочкъадаь, 6 — базар яь, 3 — автомашинаш йига вар.

Масала, № 3 йолча юкъерча школе 10-ча класса дешархо Касиев Зяудин малар а менна велосипедаца волаш цхьан йоккхача сага тIаккхийттав, бехказвала а цунна новкъостал де я ше декхарийла воллашехьа. бIеха къамаьлаш даьд Зяудина. Из бахьан долаш цун даьна Касиев Якъуба 30 сом гIод техад.

Цу школера 9-ча класса дешархо Беков Ваха 21 сахьати 30 миноти яьннача хана машиннаькъа станце соцаваь, цунгара кастет а йоаккхаш. Цун даьна Беков Исраила 10 сом гIод техад, хIаьта Вахийна дIахайтад харцахьа гIулакхаш леладе мегаргдоацилга.

Цхьаккха а дош дитац комиссе лаьрхIа къоаста ца деш. Харцахьа лийннача кагирхоех 27 сагага цIенхаштта дIахайтад социлистически вахара бокъонаш телхае мегаргйоацилга. 30 сага выговораш яьй. Шоай берашта лерттIа бIарг-Iуьнал ца дара 38 дай-ноаноштa общественни бехк баьб, 16-нена гIод техад.

Ер шу доладенначул тIехьагIа дийцад комиссе шийи заседанешка Наьсарерча трикотажни фабрика кхувш боагIарий къахьегама хьакъехьара законаш кхоачашдарах, районе кхувш боагIараштa бIарг-Iуьнал дара гIулакх вIаштIехьдаккхарах, кхыдола дешаш.

ЛаьрххIа леладу комиссе шийи соцамаш кхоачашдара тIахьожам лоаттабелга а. Дукха ха йоацаш цу хьакъехьа комиссе заседане оаха техкао кхувш боагIарий къахьегамах дола законаш кхоачашдара «Электроинструмент» заводе це деза аьнна соахка аьхки комиссе баьча соцам тIа белгалдаьха гIулакхаш миштa кхоачашду. Цига гучадаьлар заводе из болх кхоачамболлаш дика лелабелга. Из ларде а лаьца массанахьа из болх тоабара тIаберзабаь соцам тIайийцар комиссе шийи заседане.

Даьша-ноаноша бераштa бIарг-Iуьнал дара гIулакх тоадара, кхувш боагIарашка харцахьара гIулакхаш ца леладайтар дош дувцаш бахача наьха сходаш чакхъяьхай комиссе юрташка укх шера а. Цун шийи бахьан дар. Буро-КIалхара Дудургов Жабраили цун сесаг Дудургова Райхьанти шоай берашка ца хьажар бахьан долаш, кхувсаш хIамаш етташ тIехйоалача цIермашена кизгаш дохадеш боахкача машиннаькъа милице лийцаб цар къонгаш Исраили Къурейши. Иштта бIоагIаш тIара кадаш дохадеш боахкачара совцабаьб Картоев Мурад, ТутаевгIар Тимури Руслани. Уж харцахьара гIулакхаш карагIдаьннача берий даьшта гIод техад.

Цул совгIа цу тайпара гIулакхаш ца леладайтара, кагирхошта кхетам балара болх тоабара, кхувш боагIараштa бIарг-Iуьнал делга тоадара лаьрхIа толашагIа болча болхлоех, хьехархоех 40 общественни воспитателаш, 32 общественни инспектораш къоастабаьб районе. Цар новкъостал дерга къона тIехье кхеяра болх дIахо тоабара.

Белгалдаьккха деза, кхувш боагIарашца беча балха цIенхашттара кхоачамбоацараш а долга. Iаьлий-Юртарча, Наьсар-Керттерча, Дошлакъий-Юртарча, Яндарерча Советий исполкомаша хIанз а къоастабаьбац общественни воспитателаш, учет яьяц дешаш а болх беш а боацача кагирхой. № 2 йолча Наьсарерча, Яндарерча, Наьсар-Кертерча, ТIой-Юртарча, кхыйолча юкъерча школаша хIанз а комиссе хьаяхкийтаяц кхетаде хала долча берий спискаш. ХIанз а хьалдаь дьынадац Наьсарера культура ЦIа. Цо а новкъарле ю кагирхошта юкъе лерттIа кхетама болх вIаштIехьбаккхара.

С. УЖАХОВ,
Назрановски райисполкоме кхувш боагIарий гIулакхашта йолча комиссе бехктокхаме секретарь.

Амурски область. Тахан Байкало-Амурски магистраль, Ерригсоюзни ударни комсомольски гIишло йовз берригача мехка. 3200 километр бIаьха хургбола никъ Iалаьмате боккхача лоархIаме ба Даьхен гIулакхашка дIадахийта дезаш Iалама рузкъаш карадерзадара. Тайге йоккха промышленни район, керда городаши поселкаши хьалъергья.

Графикал хьалха а бувлаш машинникъ буллаш боахк № 28 йолча головной ремонтно-восстановительни поезда монтажникаш. ХIанз БАМ яхача станцегара 65-ча километре вIашагIболлаш латт никъ. хIаьта ер шу чакхдоалаш 132 километрга кхаччалца билла бала безаш ба из.

СУРТА ТIА: 65-ча километре буллаш латта никъ.

Г. Калачьяна сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. НийслагIча пятилетка диълагIча, къоастембеча шера боккха Iилма-тохкама болх бу В. И. Ленина цIерагIча Ерригсоюзни электротехнически института коллективо.

ХIанз Советски Союза электропередачай постоянни переменни тока линешта оборудоване комплекс хьаяра болх беш я ВЭИ коллектив.

СУРТА ТIА: ЛЭП-а лаьрхIача аппаратурана тохкамаш деш йола высоковольтни зал.

В. КУЗЬМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Хоржамашкара хоржамашка

ХИМИКАШТА КАРАГIДАЬННАР

Хьалха № 15 йола изопропилбензол арахеца цех эггара халагIнарех лоархIаш яр комбинате. Аппараташи трубопроводаши мукхъяар бахьан долаш цехера болх каст-каста сецар. ТIеххьарча шерашка цеха производствана юкъейихьай массехк рационализаторски предложени, дукха организационно-технически мероприятеш чакхъяьхай. Цу гIулакхаша дикка тоадаьд технико-экономически хьокхамаш. Уж мероприятеш бахьан долаш тIеххьарча 5 шера кхы совгIа оборудовани балха юкъе ца йоалаеш цехо 20,5 процент продукци дукхагIа арахец. Продукци дукхагIа арахецарал совгIа из дикагIа хилийтара а чIоагIа теркам тIабохийт цеха коллективо. Укхаза 1972 шера февраль бетта деиз арахецаш да паччахьалкхен Дикала знак енна доля изопропилбензол. Из маьхал даьккха дIаухийт доазол дехьарча тайп-тайпарча капиталистически мехкашка.

Советски Союзе эггара хьалха грозненски химкомбинате 1961 шера отечественни технологех лохача давлене полиэтилен арахеца доладир. Ди тIехьа дикагIа караерзаю технологаша полиэтилена производство. 1971 шера кердача ГОСТагIа арахец из продукци. ХIаьта 1973 шера арахецача ерригача полиэтилена 87,5 процент цхьоалагIчен лакхарчен сортагIа арахец. Цхьабакъда, цу карагIдаьннарех кхоачамбац комбината къахьегамхой. Укх шера май тIакхоачача деношка боккха кхаъ хилар тхона: СССР эггара хьалха № 131 йолча полиэтилена полимеризаци еча цехе волоконни марках дола полипропилен арахеца доладир. Грозненски химкомбинатеи Охтински «Пластполимер» объединене филиалеи Iилманхой, производственникий, инженерно-технически болхлой йоккха керда котало я из.

Полипропилен полиэтиленал дукха дикагIа а халкъа боахама дукхагIа эшаш а да. Полипропиленах дукха хIамаш хьае йиш я: кIувсаш, трикотажни изделеш, штапельни кIадаш. ХIаьта, волоконни марках дола пропилен арахеца доладенна дукха ха ялале арахеца доладаьча пленочни марках долча полипропиленах электротехнически промышленносте геттара эшаш йола пленкаш хьаю.

Волоконни пленочни маркех дола полипропилен арахецар карадерзадеш къаьстта белгалбаьлар № 131 цеха вокхагIвола аппаратчик Василихин Владимир, аппаратчикаш Бурмистрова Раиса, Веревкин Иван, Комарова Валентина, Бутова Раиса, иштта кхыбараш а.

Вай ханарча предприятера производственни процесс комплексни а чоалхане а я. Уж процессаш кхоачашъеш производства хьалах лаьца дукха хоамаш хул. Кулгалдеш волча болхлочо шийи балха тIа пайда эц цу тайп-тайпарча хоамех. Уж хоамаш хила тарлу продукци арахецара план кхоачашъярах, бедал, реагенташ, энергетически ресурсаш дIаяхарах лаьца, е чехка дашха а даьшха цхьа соцам бе безаш. Цу хоамашка хьежжа приказаш хул, де дезаш дар чIахайт производственни звеношка. ХьайоагIаш йола информаци чакхъяккхарах латташ да дукхагIча даькъе производства кулгаделга. Информаци кхоачамболаш ца хилча е цунах биззa пайда эцаш ца хилча кулгалхочунна производства хьал долча тайпара довзаш хилаш. Цудухьа кулгаддеча гIалаташ а дувл.

Масала, 1970 шера РСФСР ЦСУ 215 предприятешка баьча тохкамо цу предприятешка оборудовани сеца латтар 90 процент шийн ханнахьа кулгалхочунга хоам ца бар бахьан долаш хилар гучадаьккхар.

Цудухьа комбинате тIеххьарча шерашка къаьстта теркам тIабахийта леладу оргтехника гIулакх. Комбинате 900 номер чулоацаш шийи телефони станци я. Комбината диспетчерски бувзама станце я 100 номер. цул совгIа дукхача моттигашка оттаяь громкоговорителаш йола радиоузел я. Укхаза латт чоалхане производственни гIулакх этта диспетчерца деш дола лоархIаме къамаьлаш дIаяздеш йола магнитофон. Бувзама цеха начальника И. Дронкина проектагIа товаро-бедала цехе производственни громкоговорительни бувзам вIаштIехьбаьккхаб, шин оагIорахьара радиобувзам вIаштIехьбаьккхаб комбината машиннаькъа диспетчерскенеи локомотиваи юкъе.

Химкомбинате 25 тайпара счетно-вычислительни, пишущи, множительно-копировальни машина я. царна юкъе я дукха тайп-тайпара электронни калькулятораш а. Финансови отделе латт фактурни машина. Цул совгIа, комбината гIулакх ду Нохч-ГIалгIайчен ЦСУ, «Грознефтехимзаводы» производственни объединене вычислительни центро.

Комбинате оргтехника производствана юкъеяхьарах производства кулгалдара культура а сухал а лакхлу.

Коллектив социальни дегIаяра а пхе шера план я предприяте оттаяь. Чакхъяха лаьрхIа йола мероприятеш тIаераяь я комбината болхлой профессионально-технически, культурни боарам лакхбара, къахьегама, вахара хьалаш тоадара. Пятилетка кхаь шера производствана тIера ца бовлаш сайрийнара юкъера школа йистеяьккхай 150 саго, 250 саго институташи техникумаши яьхай, 3750 саго шоай балха говзал лакхъяьй производственно-технически курсашка. Предприяте Iомаваьв 363 керда болхло. Хьал а яь эксплуатаце дIачуенай 6684 квадратни метр нах чубаха цIеноош, Мехкеты яхача юрта болхлошта салаIа база хьалъяьй.

Дукха ха йоацаш 1974 шера хьалхарча кварталагIа даьхача толамех карара кара тела Цlе байракхи хьалхара ахчан премии хьожайир комбината коллектива СССР Миннефтехимпромаи профсоюза ЦК-в.

Комбината болхлошта, инженерно-технически болхлошта, гIулакхерча наха сийлен бокъо еннай вай мехка эггара лакхехьарча органе шоай кандидаташ харжа.

Вай автономни республика № 669 йолча хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидаташ харжара хетаяь собрани хилар химкомбинате дукха ха йоацаш.

— Нохч-ГIалгIай АССР № 669 йолча Заводской хоржама округе гIолла СССР Лакхехьарча Совете депутаталла № 12 йолча цеха аппаратчица Черкунова Лидия Кузьминична харжа аьнна предложени елар № 12 йолча цеха начальника А. М. Зайцева. Л. К. Черкунова лакха говзал йола аппаратчица я. Цехера ерригa балха моттигаш дика Iомаяь болхло, хьинаре общественница я Лидия Кузьминична. Пятилетка кхоалагIча шера даьхача толамех Къахьегама Цlеча Байракха орден, «1973 шера социалистически яхье котало яьккхар» яха значок еннай цунна. КПСС грозненски горкома член я из.

ХIанз СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулча денна накъа болхаш пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера хьалхарча ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIатеIIа къахьегаш я химкомбината коллектив.

В. СКРЕБНЕВ,
Грозненски СССР 50 шу дизара цIерагIча комбината директора заместитель.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ИНТЕГРАЦИИ СОЦИАЛИЗМА СОВЛЕНАШИ

Укх тIеххьарча хана дерригача дунен тIа дукхагIа хьашт хул социализма мехкий экономически интеграце идеяшцеи принципашцеи. Из-м геттара дика кхетадеш а да. хIана аьлча интеграционни процессаш вай деношка дунен шин системa экономически яхье лоархIаме средство, социализманеи капитализманеи юкъерча идеологически къовсама шерра сфера йоландаь. Дунен социально-экономически шин система яхьа леламга хьожача хена вай шоайла каст-каста вIаши нийсду йоккхагIйолча интеграционни шин группировка — СЭВ-а членаш долча социалистически мехкийи малхбузеневропейски «Юкъарча рынкаи» — дегIаахер.

Социалистически интеграцена тIаберзабаь никъ лаьцача мехкий содружество из дунен экономике йоккхагIйола величина я. Цунна юкъейоагIа шоашта доагIача даькъа дерригача дунен тIарча территорех 18,5 проценти бахача нахах иттлагIа дакъа тарггеи, дунен промышленни продукцех кхоалагIа дакъа совгIа а дунен къаман доходах диълагIа дакъа совгIа а кхоачаш йола социалистически нийс паччахьалкхе.

Материальни производство дегIаахара керттерча хьокхамашта капиталистически «нийснел» дикка хьалхадаьннад СЭВ-а мехкаш. Масала, соахка «Юкъарча рынкаца» нийсдича 200 миллиард киловатт-сахьат хIана яккханзар аьнна дукхагIа электроэнерги, 28 миллион тонн болат, 12 миллион тонн цемент. 10 миллион тонн совгIа минеральни удобренеш яьхар цар. СЭВ-а мехкаш дукхха а тIех да бедалеи йоагача хIаманеи лоархIамогIара тайпаш хьадара а.

Шийи лерхIарашка, экономически механизмага, тIехьагIа хургдолча социальни-экономически хIамашка диллача капиталистически интеграцел овлангара эргаш я социалистически интернационализма принципаш тIа хьалъяь СЭВ-а членаш долча мехкий интеграци.

Европа Малхбоалехьеи Малхбузехьеи интеграционни процессаш цхьатаррарча наькъагIа дегIаахарах социалистически паччахьалкхенаш империалистически интеграце рецепташтa копировани яра наькъагIа йолх яхача деша пайдана долча бахьанах санна пайда эца гIерт буржуазни пропаганда. Цхьабакъда кхыметтел чоалханеча бахьано а хьахьокх уж цар леладераш цхьаккха лард кIал лаца нийсте гIертарца кхоачашдеш да. Цхьабакъда капитализма хьалашка бокъонца бола дай бухсеццача кхаьчача — монополеш, капиталистически корпорацеш.

ГIулакх кхыча тайпара да социализма хьалашка, паччахьалкхено вIаштIехьъяьхача халкъа боахама комплексаша шоайла вIаши бувзамаш леладеча хана. Цу оагIоно СЭВ-а мехкий интеграци дунен боахама доазонел чухьа къаьстта белгалйоаккх ерригача кхыча интеграцешта юкъе.

СЭВ-а членаш долча мехкий интеграционни сообщество, цу тайпара, юкъхьанца деза «Юкъарча рынка» цхьа тарам санна а ца ухаш, планомерноста ларда тIа хьахулаш йолча дунен халкъашта юкъера структура санна. ХIанз 1990 шерага кхаччалца йолча хана перспективни планаш уттаеш да бежарашха дола мехкаш. Социализма совленаш хIанзарча Iилма-технически революцеца цхьана таръяра ларда тIа уж кхоачашъяро дунен экономически низий соотношени дIахо хувцарга кхоачавергва. Итташ шерашкарча практико техкача социалистически боахам дегIаахара темпай чIоагIалах ларда а еш, йиззача бокъонагIа бакъде йиш йолаш да, СЭВ-а мехкий содружества 1990 шерале материальни производства дукхача кердача доакъошка хьалхара позицеш йоахаргъя аьлла.

Хетаргахьа даьча лоархIамегI, 1980 шерале СЭВ-а мехкаша йоахаргъя 2 миллиард совгIа киловатт-сахьат электроэнерги, 250 миллион тонн гаргга болат, 8—9 миллион тонн пластически массаш, 650 миллион тоннага кхоачаш мехкдаьтта, 450—500 миллион кубометр газ, хьзергья 3 миллион автомобили миллион гаргга трактораши.

ХIаьта нагахьа санна гаьнагIарча перспектива хьакъехьа дувце, цига кхыметтел алхха 1961—1972 шерашка юкъера лаьрхIача дегIаахара темпаш хIара шера духхьал шоаш маярра дIахо яхьаро а хьахьокх, 1990 шерале СЭВ-а мехкий къаман бIарчча доход дукха совгIа-эшашагIа йоацаш 5,5-зза промышленни продукце объем 5-зза хIана лац аьннеи 1970 шерарча ужжамо долча хьокхачел дукхагIа лакхлургхилар. Дукхазза лакхъенна экономически потенциал вIаши дага а дувлаш вIаштIехьъяккхарои цунах пайда эцарои СЭВ-а мехкашка йиш хулийтаргья шоай боахам дегIаккхувлара эффективность дикка лакхъе, экономически гIулакхий дакала хьокхамаш цхьаи ханна тоа а деш, цун лакха темпаш Iалашъе.

Цу дерригача хIамаша хьахьокх, гаргагIарча санна, иштта гаьнагIарча а перспективе СЭВ-а мехкаша шоайла цхьана леладу гIулакхаш цар боахам дегIаккхувлара лоархIамегIа дола арахьара политически хьал долаш дусаш хилар. Из-м бокъонца иштта хила доагIаш а да, хIача аьлча пландви экономика йолаш долча мехкашца цхьана леладеча бувзамаша Iалашъю царна капиталистически паччахьалкхенашца лелаеча боахама контактий чотах хургйоаца селлара йоккхий совленаш.

Капитализма хьалашка дунен халкъашта юкъера шоллагIа экономически группировкаш хьаяра процессашка хулаш йолча вIашдухьаленех мукъа я социалистически интеграци. ХIара халкъен хIара паччахьалкхени суверенни бокъонаш лоархIара ларда тIа латт из, цо дика новкъостал ду цар экономика цхьатарра айяра, боахам дегIаахара боарамаш цхьатарра нийсдара. Цунна нийсса юха оагIорахьа йола капиталистически интеграци мелагIа бола партнераш низ болашагIа бараштa карабахийтара ларда тIа латт, дакъа лоацача мехкий паччахьалкхей суверенитета экономически лардаш бухъяхарга вуг объективно.

Капиталистически мехкий экономически группировкаш даим таможенни кхычеи йоакъашца вокх юхедисача дунен нах дIакъеста, дунен рынке лоаттабеча конкуренти къовсаме шоашта цхьан оагIорахьара совленаш Iалашъе гIерт.

Масала, «Юкъарча рынко» монополешта гIойле йолаш дола продовольстве маьхаш лакха лоаттадар духьа шийттара халонаш дукхьала уттаю, кхыча мехкашкара из тIакхахьара. Юххера а цунна юкъейоагIача паччахьалкхений къахьегамхоша бIаьш миллионаш доллараш совнагIа тел. Цул совгIа, цIенхаштта зе ду дунен торговлена, дунен халкъашта юкъе цхьана бувзамаш леладара гIулакха.

Социалистически интеграце, кхыча тайпара, новкъостал ду мехкаша машареи прогрессеи духьа шерра цхьана гIулакхаш леладара. КПСС XXIV съездо кийчъяь машара Программа тоаламе чакхъяхар, вежарашха долча мехкаша кхохкам кIаьдбари дунен халкъашта юкъе цхьана леладу гIулакхаши дегIаккхувлари духьа лоаттабеча къовсаме цхьана къахьегар — уж деррига хIамаш доккхий а бакъ а тешалаш адамий гIулакхий цу лоархIамегIарча сфере а социалистически интеграце совленаш хилара.

Юрий ШИРЯЕВ,
экономически Iилмай доктор, СССР Iилмай Академе экономикаи дунен социалистически системаи института директора заместитель.

(АПН).

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

«Чана лераш а нийслу» яхаш корта а болаш рейдови бригада материал кепатеханр укх шера 7 марта арадаьннача «Сердало» газета тIа. Город Грознерча цхьайолча тикашкеи ресторанашкеи тохкамбеш гучадаьнна кхоачамбоацареш дувцаш яр из. Торговле балха бокъонаш телхаеш дола харцахьара хIамаш «Старогрознефть» НГДУ ОРС «Отдых» яхача ресторанера а гучадаьхар рейдови бригада членаша. Цу ОРС начальника нов. Шерипова укх тайпара жоп дайтад:

— Рейдови бригада «Чана лераш а нийслу» яхача корреспонденце тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш дийцад «Отдых» ресторана коллективо. Материально-бехктокхамерча болхлошта лерттIа тIахьожам ца лоаттабарах бехк баьб ресторана директора нов. Алещагинана. ХIаьта мах боагIачул дукхагIа оттабарах балхара дIаяккха йоагIар цу ресторана производства заведующи нов. Кулакова. Общественни кхачан предприяте балха йолаш но уж гIалаташ хьалхара дувлийта хилар теркал а даь чIоагIа бехк баьб цунна.

Иштта бехк баьб ресторана бухгалтера нов. Сорокинеи официантканa Харлашинанеи.

«Отдых» ресторана балха хадданза тIахьожам лоаттабелга хьадийхад общепита отделагара.

САГА ХЬИНАР

(ОЧЕРК)

А ХКАН ДIАЙХА ди. Кхыметтел гаьн тIара Iа сага далла а фе Iимад яц. Цу ханна кхьчар тхо йоккхача сомий беша.

Кхачаш латтача сомий хьажо дега товм бу, хIаьта гаьний Iийне эттача хаxхе дегI паргIата довл. Гобаьккха оттийна я,бакъда,лерганалла ладийгIача гаьнаpa коз трактора тата. Гонахьа гуш цхьа адам дац.

Хаьхочун будка юхе доалдача гIанда тIа Iохайра со. Машина мотор дIабоа а баьхьавена сона уллув Iолохвелар шофер а. Гонахьа ягIача, кагъяла санна летача Iажий гаьнашта кIирвенна бIара хьежаш вагIаш цхьа юкъ а яьккха са новкъосто аьлар:

— Ма тамаш йолаш хIама да-кх цу башха-йоккха йоапача гаьна тIа иззал доккха беркат хьахилар.

— ЧIоагIа ба Iалама низ, бакъда сага низ кхы а боккхагIа ба: Iаламга а шийна хеттар дайта мог цунна, — аьлар аз сомий гаьнех лаьца къамаьл дIаьхделча хоза а хеташ.

— «Iаламо деррига ше хьадаларга хьежаш вай дагIарах гIулакх хургдац; цунгара из хьадакккхар вай декхар да!», — аьлар Iалам дийза ца Iеш цунах дола дукхха хIамаш довзаш ? волча са новкъоста.

Иштта дага вехар тхона Iаламга ше яхар дайта могаш, из эргадоаккхаш хувца могаш хинна гIэрваьнна Iилманхо Иван Владимирович Мичурин а, хIаьта тайп-тайпара сомаш а бийцар.

Тха шиние къамаьл кхы а гаьн даргдолаш дар шортта гIа боахаш воагIача сагах бIарг кхийтача «ЦаI-м воагIа, вайна эшар из вале», — аз аьнадецаре.

Наг-нагахьа соца а соцаш, Iажа гаьнашкахьа урагIа хьежаш, цхьан хIаман зем боаккхаш санна латташ цхьа юкъ а йоаккхаш тхона хьагарга воагIар саг.

Тхо дIа йист хилалехьа ше-шийца оалаш санна, Iочу оллаенна улла галг хьалаьца кIалтIайоахаш а лаьтта тхона хьа а хозаш чIоагIа аьлар цо:

— Кхы тIехьа ца йоалийташ молхаш тоха еза гаьнашта. — ТIаккха тхогахьа хьавийрзар из. — Кхо ди мара дац оаха аккарна чIоагIа молхаш теха, бакъда, тхо уж теха доалдаше догIо оаха мел хьийга къа доалаьд, — аьлар хьатIавенача.

Цо тIеххьара аьна дешаш хьахезача хьалхагIа оахош дийцар дага деха сон са новкъости вIаши бIара а хьежа делакъежар. Цунах оаха дух тIа ваьккхача велавелар из а.

— Цхьа - ши бутт баьлча цо юха доагIе гургда шоана бухьнгаш лаьттагIа Iокхеташ, цIен моажеи бесаш лепача Iажаша сэъяь ягIа гаьнаш миш-тай, — аьлар тха кердача новкъоста.

ЦIавхха духьала эттар укх тайпара сурт: тоньеа бургацилгал йоккхагIа йоапача цу Iажий мошача бурилгех хьахинна боккхий цIе баснагаш йола Iажаш, цар дозало лаьтта Iоккхачалца чусоттана ягIа гаьнаш. Из да доккха беркат, Из да наьха хьинарерча къахьегамах хьахиннар. Из ба Iаламцочуа чIоагIагIа бола сага низ.

Иштта вайзар сона массехк шу хьалха Халат, иштта хилар тха хьалххара вIашагIккхетар.

Е КЪАЧА юхьара, аьенна хьажъюкъ йолаш безаме бIара хьажар долаш юкъерча дегIара вола Халат, юххьанца бIарга вайча хеталора из йоккхача бригада бригадир а воацаш, гаьний зем боаккхаш, опыт Iоаеш лела Iилман болхло волаш санна.

Боккъал дар аьлча, из-м ва а ва ший гIулакха вокха говзанч. Адуев Халат агроном ва. Из цун специальност я, ше болх беш йоаккха дукха дукхагIа йола ха сомий бешамаш лелаеча бригада бригадир волаш йоаккх цо. Алкха «Ассинский» совхоза сомий бешамаш лелаерий бригадир из вола а иттех шу да.

— Цу ханя совхоза директор хиннача Николай Андреевич Лазуткина воалавир со укхаза, — дага лув Халата ше эгтара хьалха совхозе вена ха. — Щена дог долаш, тамашийна дика саг вар из. Ткъаьх шера совхоза керте лаьттавар, чIоагIа дукха везар цунна къахьегаш вола саг. ше наха везавалийта а ховр. Вала ха йоаш велар Николай Андреевич, — тIайгIане тIатох Халата.

...1945 шу. Вай Даьхенна эгтара чIоагIагIа Iаткъаь, эгтара калагIа хинна тIом сеца бIаьсти. ТIом болча шерашка тIалаьттача халонех паргIата баьина советски нах деррига хьинар оарцагIдаьккха тIабирзабар хьаьнала къахьегара. Цу бIаьсти волавелар Халат эггара хьалха лаьтта леладечун гIулакх хьа а лаьца Южно-Казахстански области Георгиевски района «Пролетарское» яхача юртарча колхозе къахьега.

— ВIалла дишлац сона, — йоах Халата, — цу хана тха кхаш леладеча бригада бригадир хиннача Шевцов Семена «Лаьттанцара хьоашал ма дохаделахь. шийна даь гIулакх кхолхаленца юхадекхаргда хьона цо» сайга оалаш хинна. Хьехам беш чIоагIа новкъостал дора сона цу хана цига баьцадаараш леладеча бригада бригадир а цул тIехьагIа колхоза парторг а хиннача, хIанз вай республика КПСС Советски райкома хьалхара секретарь волча Абдуллаев Абуязита. Уж бар лаьттайца болх бе со Iомаваьраш. лаьтта сона дезадалийтараш. ТIехьагIе кхаш леладеча бригада бригадиралла болх бир аз цу колхозе.

1957 ШЕРА Ачхой-Мартановски районерча «Самашкинский» совхозе сомий бешамаш лелаеча бригада керте оттавир Халат. Кхо бIаь гектар гаргга яр бригадо лелаьь бешамаш. Каст-каста совхоза сийлен доска тIа йоахар Халата бригада, хIаьта карара кара тела ЦIе байракх а телар.

Цу шерашка Халата вахаре боккха лоархIам болаш хIама хилар. Балха хьалха латтар, гIулакх дика вIаштIехьдаккха ховр санна 1953 шера КПСС членалла дIалийцар из. Цунца цхьана Халат производстве хьинаре къахьегаш беча балха IотIакхийттар доккхал а деш цо беш бола общественни болх а. ТIехьагIа КПСС Ачхой-Мартановски райкома членалла хержар, Нохч-ГIалгIай бархIлагIча областной партийни конференце делегат волаш, цун балха дакъа лаьцар. Цу конференце дейна мандат деза совгIат лоархIаш леладу цо. Цу шерашка хийржав из къахьегамхой депутатий Самашкински юрта Совета а Ачхой-Мартановски районни Совета а депутаталла.

...«Ассинский» совхоза сомий бешамаш лелаеча бригада тайп-тайпарча къамех нах чубоагIача йоккхача барттайнача коллектива дукххача шерашка керте латт Халат. Ший низ, хьинар, ерриге говзал дIалу цо дукха дезача гIулакха. ХIаьта Халата бригадо шерра шера дика хьувкъабу сом.

Халата йоах:

— Каст-каста оал сога, хьай бригадах дувца, дикагIа болча болхлой цIераш яха, аьле. Майрра ала йиш йолаш ва со; массане а дика болх бу, аьна. Дика болхлой бац мишта аргда аз Ермомедова Аннах, Король Полинах, Градова Антониннах, кхыбарех шоай кулгашца дIа а егIа, нанас бера деш санна гIулакх а деш бешара хIара га хьалкхеьраш уж хилча. Боккъал дар аьлча, аз айса а дукха Iомаду цу опыт йолча бригада ветеранашкара сом кхебара дукхха хIамаш.

Адуева бригаде дуккагIа баращ кхалнах ба. Атта дац сомий бешамаш лелае. Къонахчо а бIу къожабеш бола болх бу цар укхаза. Кхалнаха гаьнаш йоаI. беша хиг лехк, гаьнашта гоцахьара лаьтта оахк, кхаьча сом чуэц. Бакъда, болх хала бар аьша цIаккха дог хайтац. Пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера бригадо хIара гектара тIара 320 центнер сом чубера, ах миллион сом, пайда бир боахама. Цул хьалхарча шера а иштта дика хьувкъабаьбар сом, хIаьта укх шера гектара тIара 350—400 центнер йккха дош деннад.

Дог гIоздоаккхаш яр соахка бригадо баьча балха итогаш. БоагIаш бола мах бир бригада балха, Градова Антониннайна «За трудовую доблесть» яха медаль елар, Кунтаева Зайнап района сийлен Доска тIа яькхай, кхаь болхлочоа «Социалистически яхье котваьннар» яха значокаш еннай, дукхахешта сийлен грамоташ. вкчан премеш, совгIаташ деннад.

Т АЙП-ТАЙПАРЧА хана хьинаре, цIена къахьегаш баьча балха мах беш тийннача Сийлен грамоташта, ВДНХ керттерча комитето еннача борза медала, Ленински юбилейни медала, Адуева къахьегама биографи сийрда а йоаккхаш IотIакхийттар цунна денна доккха правительственни совгIат — Къахьегама ЦIеча Байракха ордел.

Из деррига а вIашкатохаш, бригада сий кхы а лакхдеш дола хIама хилар районерча коммунисташа дикагIа барий мугIаре а волаш укх шера февраль бетта хиннача XIV-ча Нохч-ГIалгIай областной партийни конференце делегаталла Адуев Халат харжар а.

«Сенах латт шун толамий къайле?», — аьнна даьча хаттара лоацца жоп лу Халата:

— Цхьаккха къайле яц. Оаха дер массанена гуш да. Керттерадар да хIара болхло шийна тIалатта бехктоккхам кхетабеш, дисциплина йолаш хилар, болх цIена бар. Цу тайппара лоархIач болаш да сомий гаьнашта деш дола гIулакх ший ханнахьа дар.

Сомий бешамашкара болх сакъердаме а дегIа тоам хулаш а ба. Фу хургда IажагIа, моажа, е геттара цIе бесаш долча Iажаша, хьачаша, кхорашIа, боалаша соттаяь чуохкаенна ядача гаьний ткъовролгел хозагIа? Из да доккха беркат, дега гIозле—къахьегарах хьахинар.

— Дезалхойи? Цхьан дюжинал дуккагIа ба, — вела къеж Халат сесага бIара а хьожаш. — Тхо шиъ дозаш цхьайтта ва: бархI кIаьнки кхо йиIиги.

Халата бераш цхьацца гIулакх кара лаьца да. Итт класс а яьккха школа библиотека балха ва Мовсар, хоза хеташ ладувгI даси нанаси цо язъеча стихашка. Султан шофер ва, техникум чаккхъяьккхачул тIехьагIа Советски Эскаре гIулакх деш ва Супьян, Рукъет медицински училище деша ягIа, Зихьрат бархI класс а яьккха совхозе болх беш я, дIахо деша кийчлуш я, диъ бер школе деша дагIа, вожаш деша даха кийчлуш да.

...Хаьхочун будка юхе щий «Жигули» дIа а оттайий гаьнашта юккъе гIолла дIаволалу Халат. Цхьан гаьпа опылепи мишта хиннай хьожаш го а баькхе шоллагIчоа дIатIавода, тIаккха кхоалагIчоа.

С. КОТИЕВ.

Вай мехка дика йовзаш я Фрунзенски машинаш вIашагIъехкача завода продукци. Укхаза арахецаш йолча машинаша — «ГАЗ-53Б», «САЗ-3502» яхача самосвалаша болх бу Дальни Востокен Прибалтика республикашкеи, Гаьнарча Къилбаседене а Средни Азе аренашка а.

«САЗ-3502» платформана, нагахьа санна эшарг хуле, ши метр совгIа лакха ай а енна. цьгара Iобоассабе могаргда кузов чуоа мухь.

Фрунзерча автомобилашъераша укх шера кхача лаьрхIад планагIа пятилетка чакхйоалаш оттабаьча производства боарамга.

СУРТА ТIА: «САЗ-3502» яха автосамосвал.

В. ЛАЗАРЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КУЛЬТУРАШ ДIАЙИЙНА ЙОАЛАШ ЛАТТ

Вай республике бIаьсти юв культураш дIайийна йовла гарга я. Шерра социалистически яхь йоаржаяь къахьег республика механизатораша дийнача агротехнически хана уж балхаш чаккхлахара.

ХIанале ерригача республике 178 эзар гектар совгIа дIайийнай бIаьсти юв культураш. ХIанзчул тIехьагIа планагIа дIае йисараш 5 эзар гектар гаргга мара яц.

БIаьсти юв культураш дIайийна яьннай Грозненски, Наурски, Шалински, Шелковской районий боахамашка.

Республика колхозашкеи совхозашкеи ерригa шекара свекла, ялатийна лаьрхIа хьажкIаш дIайийнай.

ПланагIа ялатийна лаьрхIа хьажкIаш 26,9 эзар гектар дIае езача 28,9 эзар гектар дIайийнай. ЛийрхIачул дуккха дукхагIа хьажкIаш дIайийнай Ачхой - Мартановски, Малгобекски, Назрановски, Сунженски, Урус - Мартановски, Шалински районашка.

ДIадахача шера укх хана дийначул дукха дукхагIа баьцадаараш дIадийнад республика боахамаша. Баьцадаараш дIадера планаш кхоачашъяьй Назрановски, Урус - Мартановски, Шалински районаша, планаш кхоачашъе гарга да Грозненски Сунженски районий баьцадаараш леладу боахамаш.

ПланагIа 4609 гектар дуга дIаде лерхI вай республике, хIаьта хIанзале дIадийнад 2760 гектара тIа. Шелковской районе дуга дIадера план 84 процент кхоачашъяьй. ХIаьта Гудермесски районе дIадийна дуга 46 процент мара яц. план кхоачашъяра кхы 2 эзар гаргга гектара тIа дIаде дезаш да из.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ФЕРМАШКА—ЦIЕНЕИ ЛОСТАМ БОЛАШИ ХИЛИЙТА

ЙIоах ма яллинге хьайбай фермашка, помещенешка, аьхки доахан доажадеча лагерашка дукха деба а дебаш хьайбаех лат мозий. Массанеца ца ха тарлу мозаша хьайбай боахама мел доккха зе ду. Дажа ца дуташ хьайбай сатем боабу цар, цунца цхьана лохлу цар продуктивность. Цул совгIа бруцеллез, сибирская язва, кхыдола инфекционни лазараш дIа-хьа кхахьарца наха а хьайбашта а чIоагIа зене да уж.

Вайна ховш махиллара юрта, городе Iалаьмата дукха мозий дийбача чен, дIайха лазараш хул. Из лазар долчар дегIа, когашта хьатIалата возбудитель дIа-хьа хьу мозо. Цхьайолча хана моза дIатIалата микробаш 6 миллион хул, хIаьта керахь яраш—28 миллионага а кхоач.

Белгалдаьннад мозо керахь а дегIа тIалата а дIа-хьа кхухьа микробаш июне — октябре дукхагIа хулилга.

Ховш да бруцелезах цамогаш дола доахан остудвлача хана 11—13 процент мозаша из лазар дIа-хьа кхухьилга.

Мозаша чIоагIа бIехъю хьайбай продукташ, къаьстта шура. Коровникашкара мозий керттерча даькъе шурах дах. ДаьгIенашка а помещенешка а шура лелаеча пхьегаш тIа уж IотIахувшарах шурий дикал лохлу. Доярка шура чу ма еттанге а цунна тIауллача хи кисена IотIаховш мозий. Цар когаш тIара дегIа тIара тайп-тайпара дукха микробаш дIатIалат хи кисена. ТIаккха цIаькказа доярка чуйоттача шурах дIаув мозаша йита микробаш. ТIалата, гIаьтта дIабаха ца кхийнача моза нерда яьккха йIайха шура тIа а етте, нох мел йоахка микробаш Iойоахаш а нийслу.

Доахан дийтта ма даьллинге сиха шелйича шура дукхагIа латтаргья. Из ца дича аьхки шурийла сиха еб микробаш.

Кхача лохаш а фуаш деш а бIехача Iохувш мозий. Цул тIехьагIа дулха, шурийна тIа а хувшаш микробаш юхе а юташ уж бIехъю.

Цу дерригане хьахьокх мозаша мел доккха зулам ду, хьайбаш леладеча фермашка царца халланза къовсам лоаттабе безилга.

Царца къовсам лоаттабе атта хургда юрта боахама специалисташта нагахьа санна царна мозий мишта, мича деб хойя.

ЦIагIа лела мозий Iалаьмата сиха деб: цхьан аьхки шин мозах массехк миллион моза хьахул. Цу мозо ший зIокарца мотт хьекх. Иттткъаь дийнахьа хьахул царех моза. Цхьабакъда, бетта мара кхы дукха дахаш мозий.

Эггара бIехагIча мара фуаш Iодахкац цар. Хьайбай фермай, къаьстта хьакхарч лелаеча фермашка кхо тIа дукха хул мозий. Цу морча моттигашка цхьан килограммаца 4—8 эзар мозий личинка хул.

Шелал тIаеча масса дола цIагIа лела мозий вIашагIдетталуш тховнаш тIа, бадаш тIа, пенашта юкъе хийра мел йолча чу а деле бIаьсти яллалца Iа доаккхаш хул.

БIаьсти йIоах ма яллинге а апреле, мае шоаш даьхкачара ара доаллаше фуаш ду мозаша. ДIайхача цIеношка Iай а аьхки а дах мозий. Иштта я ца йовш кхох. лаьттах йоахкаш йоахалу личинкаш а.

га. ЦIенен лостам болаши хила деза ферма ков.

Къаьстта боккха теркам тIабахийта беза гурахьа фермашка Iайна кхо дIаозача хана, хIана аьлча мозий личинкаша Iа доаккха цунна юкъе. Навозохранилище штабелах хьал а детта биотермически йоае еза уж. ХIаьта цIакхха дукха гул ца деш 5—7 дийнахьа цкъа кхо дIаара озаш цIена хилийта деза ков.

Цхьабакъда, навозохранилище дIаоттадаь кхо инсектицидашца обработка ца еш лоаттадойя Iалаьмата дукха мозий деба тарлу. ДукхагIа йола цар личинкаш дегIаахара Iалаьмата дика хьалаш долча 0,5—4 сантиметр кIоарга йоахк. Аьхки 50—75 градус йIовхал йолча кIоаргагIарча тIоанашка хилац уж, хIана аьлча из йIовхал ца ловш йов уж.

Кхоца мозий дебаргдоацаш массехк способ я. Цу гIулакха дIакъоастаьча моттиге 100 — 200 метр гаьна штабелах дIадотт кхо. Цунна 10—15 сантиметр лаьтта тIа а тессе топпар хьоах. Цу кхоца хьахинна мозий ара ца йоалаш дисача дов.

Кхьча тайпара доаде йиш я мозий. Йоккхача территоре тIа эIамига кучкаш а яь дIаоттаду кхо. Личинкех куколкаш хилале кIалхара тIоа тIа а боаккхаш бульдозераца кхо кIалтIадаьккхача тIехьнахьа хинна уж кIалъяхача йоргья.

МОЛХАШЦА МОЗИЙ ДОАДАР

Мозий, цар личинкаш, куколкаш йоаеш чаккхйоаха мерспринятеш механически, физически, биологически тороний новкъосталца кхоачашъю. Мозий личинкаши куколкаши инсектицидашца йоаю. Мозий дебача моттигашта е трихлорметафос-3 яхача препарата 0,1 процент, е полихлорпинена 5 процент, е креолина 10 процент, е нафтализола 10 процент эзь хин эмульси тох. Хина е инсектицида эмульси кхойна обработка еш хIара квадратни метра тIа 3—5 килограмм кхоачийташ тоха еза. Нувхаш чутувсача кIоагашка, хьаштагIашка нийслу мозий личинкаш йоаяра екъа хлорин кIира тох. Массанахьа цхьатарра долаш дитхъа баьде тайшача беса чIор хьахилалца тоха еза хлорин кIира.

Хьайбаш чулаттача помещенешка бIаьсти кхо-диъ ди юкъе а долийташ кхозза-диазза профилактически дезинфекци е еза. Арара чууха мозий доадара пенашта чухьнаха инсектицидни препараташ тохаш механизировани опрыскивателашца обработка е еза. Цига пайда эца йиш я е СК-9 препарата 15 процент е полихлорпинена концентрата 65 процент е трихлорметафос - 3 яхача препарата 50 процент шийца йолча хин эмульсех. Шура латтача помещенешка е хлорофос, е ДДВФ яха препарат, е пиретрум, е метоксихлор тоха еза.

Практико хьахьокх, мозашца къовсам лоаттабеш хлорофосах дукхача хана пайда эцаш хилча, цу препарата организм дIа а Iеме цхьадола мозий 0,5—1 процент хлорофос йола хий техача а довш ца хилар. Цу тайпара моттиг нийсъелча 10 процент шекар, 1,2 процент чаккхъяьккха шура, 1 процент хлорофос теха маркхал а кийчбаь из кIезиг-кIезиг буллаш тайп-тайпара моттигашка латтача оаркхилгашка билла беза, е из маркхал хьакха хикисе ленташ хьалъохка деза.

Цу гIулакхаша тоаду хьайбай помещенешкара санитарно - профилактически хьалаш.

Г. ВОЛИК,
Нохч - ГIалгIайчен НИВС вокххагIвола Iилма сотрудник, ветеринарни Iилмай кандидат.

МИШТА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ БЕЗА ЦАРЦА

Мозашца къовсам лоаттабеш эггара керттердар профилактически мероприятеш йиза кхоачашъелга да. Уж тIаерзаяь я массе оагIорахьара ца дебийташ мозий хир хоадалара. ХIаьта иштта царна юкъе доагIа хьайбай фермашка хадданза ветеринарно-санитарни бокъонаш кхоачашъел-

Удобренеш—лакхача хьувкъама лард

Культурай хьувкъам лакхбара лоархIамера гIулакх да лаьттанна малагIа веществаш а хьожаш азот, овкъара элементаш йохкаш, хий дуллаш лерттIен хан-ханнахьен из хьаьнделга.

Юрта боахама Iилма техкал, баьцовгIашта эша кхача лаьттанца шортта хилар. ХIара культура лаьттанцара пайданера веществаш хьаувзарал совгIа из хьаьIду. Овлаш кIоаргга Iочуухийташ баьцовгIаша кхача хьалъувз. Хьувкъам чуийцачул тIехьагIа уж веществаш овлашцен юхе йисача юхкашцен лаьттан тIехен тIа юс. Хьувкъам лакхагIа ме хул кIалхарча тIоанашкара веществаш тIехьнахьарча тIоанашка йоал. Из дикагIа ду кIоаргта овлаш Iочуухийтача бобови баьцовгIаша.

Лаьтта хьаьндара къаьстта боккхача лоархIаме я бобови баьцовгIаш. ХIана аьлча, цар овлаш тIа дегIаухача клубенькови бактереша фецара азот хьа а увзаш баьцовгIашта дIателандаь.

Уж кхачан веществаш лаьттанца Iалаьмате дукха яле а боккхача лоархIаме да культурай лакха хьувкъам кхебара азотни удобренеш яхкар. ХIана аьлча лаьттанцара веществаш баьцовгIашта дIаоза хала я хица коачъяь ца хиларах, цудухьа товсаш йола удобренеш а хий тохаш е лаьттанца тIоадал дукхагIа йолча хана товса еза.

Белгалдаьннад, фийг болча ялат а юрта боахама кхыйола культураш а дегIайоагIача хана кхоачамболаш питательни веществаш (къаьстта фосфорни яраш) тайсача, лаьттанцарча кIезигагIа яшаш йолча соединенеех питательни веществаш цар дикагIа хьаозилга. Из процесс дикагIа чакхйовл лаьттанца тIоадал хилча а доагIача тайпара хий диллача а.

Ховш да, лаьттанцара азот керттерча даькъе гумуса хьисапе органически вещество йолга.

Микроорганизмаша лаьттанцара гумус хьаувзаш цох цхьа дакъа ший дегIага дIадохийт, вож баьцовгIаша атта дIаувзаргйола минеральни соединенеш хьаеш дIадохийт.

Пайдане микроорганизмаша дика болх бергболаш хийи фоидале а лаьттанца кхоачамхиллал органически удобренеш а хила езэ. Уж ца хилча цхьайола микроорганизмаш йов.

Кхоца а кхыйолча органически удобренешца а баьцовгIашта кхачан эшача элементашца цхьана лаьттанга кхоач органически веществаш а. Цар лаьттIх йоакха питательни веществаш баьцовгIаша атта дIаозаргйолаш кийчъю.

Фосфор, азот санна, юрта боахама культураштa чIоагIа эшаш а хIаьта лаьттанца кIезига йолаш а я.

Цудухьа ялат дукхагIа лакхкхара тIехьа къовсам лоаттабеш вай республика кхаш леладераш декхарийла ба хьайбай фермашка дукха Iайна латта кхо кхашка дIаоза.

Практико хьахьекхад, халданза ехкача органически удобренеша (хIара гектара тIа 30—40 тонн) лаьттан структура тоаелга.

Вай республике керттера органически удобренеш кхо да. Доахана кхоца йолчул кIезигагIа тIоадал, питательни веществаш йоакх жен удобренеех пхьажахи.

ДукхагIа долча даькъе Iай Iоаду кхо. Вай хьалашка ялх бетта кийчду из.

Мишта хила деза кхашка дулла кхо?

Опыто хьахьокх даьга цамца даьнна кхо дуллачул кIезиг-дукха ширдаьнна кхо юрта боахама культурай хьувкъам лакхбара пайданегIа долга.

Из дика кхета а деш органически удобренеех лерттIа пайда эц Сунженски района XX партсъезда, Кирова цIерагIча колхозаша, Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза, Гудермесски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза, кхыдолча боахамаша.

Керда кхо кхашка дилла вIалла а могадац, хIана аьлча цунца оасара йоархIий фу дукха хул. Цудухьа штабелаш еш ширдалийта деза из. Иштта лоаттадеча кхоца азот а дIа ца къасташ юхе юс.

Iай Iоадаь кхо бIаьстан юхье культураш дIаювча лаьтта дилла деза, хIаьта аьхки хьаIайнар — оахам дале гурахьа культураш дIаювргйолча лаьтта.

Кхо лаьттана пайдане долча тайпара дилла деза. Кхашка дIаэза кхо сиха лаьттанца дIаэдича дикагIа пайда боал, хIана аьлча из уллача сиха докъалу, цунцара дIакъаст баьцоагIашта чIоагIагIа эшаш йола азот.

Нохч-ГIалгIайчен колхозийи совхозийи торо я хIара шера цхьа миллион тонн органически удобренеш кхашка товса. Хала хете а, хIанз вай ахаиел кIезигагIа дIаоз из.

Моттигерча удобренеех лерттIа пайда а эцаш юрта боахама культурай хьувкъам лакхбе беза.

Х. МАХИТАРОВ,
агроном.

ХИЙ ДИЛЛАРА —ДУКХАГIА ТЕРКАМ

Республика оахам деча лаьттах дильагIа дакъа хий дуллаш да. Юртбоахама культурай дика хьувкъам кхебара йоккха резерв я из. ХIаьта цхьадолча боахамаша цох бизза пайда а эц.

15 май тIакхоачаш 32 эзар гектара тIа дIайийнача культураштa хий диллад, е хий дуллача кхашка республике дIайийнача ерригача культурех 39 процент.

Дика вIаштIехьбаьккхаб юрта боахама культураштa хий диллара болх Наурски, Шелковской районашка. Юрта боахама культураштa вегетационни хьисапе хий диллара план наурцаша 78 процент кхоачашъяьй, хIаьта шелковчанаша — 63 процент. Цунца цхьана во ду кхашка хий диллара балхаш Гудермесски, Урус-Мартановски районашка. Царех хIара районе юкъера лаьрхIача 20 процент мара кхоачашъяьяц кхашка вегетационни хьисапе хий диллара планаш.

Къаьстта во вIаштехьдаьхад Гудермесски, Урус-Мартановски, хIаьта Ачхой-Мартановски районашка ялата йийнача культураштa хий диллара балхаш. Хий дуллача лаьтта дIайийнача ялата культураштa юкъера лаьрхIача 17-18 процент мара хий дилладац цу районашкарча кхаш леладераша. Кхы дикагIа лелац ялата культураштa хий диллара балхаш Сунженски, Грозненски, Шалински районашка а.

ДогIан хьисапе хий деттача установкех, хий дилла йиш хулийтача кхыча торонех бизза пайда эца беза хIара боахаме.

ГIаьржача форда пароходства пассажирски флота тIакхийттай керда океански лайнер — «Максим Горький». Гамбургерча ФРГ судоверфе хьалъяьй теплоход. ТIера мухь а тIехьа эзача кема дозал — 25 эзар тонн. ДIоахал — 196 метр. Шорал — 27 метр. Массал — сахьата 20 узел. Кема тIа хила йиш я 780 пассажир.

СУРТА ТIА: Одесски порте латта «Максим Горький» яха теплоход.

И. Павленко сурт.
ТАСС фотохроника.

Ази: ДОВНА ТIЕХЬА ДОЛА ДЕШАШ ПОЛИТИЧЕСКИ НАЬКЪАЦА КЪОАСТАДАР

Кхохкам кIаьдбарца бола бевам керттера ба дунен тIа. Иштта уйла сецар Варшавски Догоера мехкий дукха ха йоацаш хиннача Политически консультативни комитета совещане.

Цу безамо Европейски континента тIехьа тIагIертта шийна никъ боакх Азе а. Укх тIеххьарча хана довна тIехь дола дукхха дешаш политически наькъаца къестадеш ца. ЛоархIаме гIа баьккхаб Лаосе къаман барт вIаштIехьбаккхара гIулакха. ЛартIадаьхад Бангладешан Пакистанен юкъера гIулакхаш. Къоастаяьй Пакистана, Индена, Бангладешца юкъера дукхха проблемаш.

Къовсам тIа дола дешаш переговорий истола тIа дахьа вIаштIехьдаьннадац дунен тIа политически климат хувцаеннача хьалашка мара. Къовсам тIа дола дешаш [illegible]лача тIехьдаланзар соглашени практически чакхъяха йоляра ларде дижача протокола 1973 шера сентябре кулгаш яьде. ХIанз вIашагIъехкай Лаоса Iаьдала керттера органаш — Къаман цхьоагIон Ханна йолч правительствои Къаман консультативни политически совети.

Лаоса шин оагIонна юкъе барт вIаштIехьбаларца дувзаденна Таиланда правительства хьакхайкадир. ВIашагIкхийттача Штаташа финасировани еш бола Лаосерча берриге таиландски «добровольчески бIу» 5 июнь хьатIакхачале ше Iоъарабоаккхаргхилар.

Иштта машара наькъаца къестаеш я Бангладешен Пакистанен проблемаш а. Укх шера февраль бетта официальни отношенеш оттайир шин мехка юкъе. Цо никъ хьабиллар суверении нийсхон ларда тIа проблемаш къоастаяр духьа цар юкъарчал доацаш цхьана контакташ леляра.

Пакистанан Бангладешан юкъе официальни отношенеш оттаяр — из паччахьалкхенашта юкъерча гIулакхашка керда этап хинна Iац. Цо белгалйоаккх къулбехьеназиатски (Индостански) субконтинентера гIулакхаш дегIаккхувла унакцIена тенденци, из да Азера машари кхерамзлен чIоагIъяра даькъе лоархIаме гIа баккхар. Бангладешен Пакистанен правительствай реализман цIенача дег тIарен уйла гIадбаха тIаийцай цу районе машар чIоагIбар дег тIара ловш мел бараша. Когашта кIалхара кIийле бухъяьккхай Къулбехьен Азе кхохками моастагIал дола гIулакхаши михьардаха гIийртарий.

Къулбехьен Азерча паччахьалкхенашта юкъе машарен дикача лоалахойн тенденцеш вIаштIехьъяхара гIулакха юкъе тIехдаьнна доккха дакъа лаьцад Инде. Пакистано-бангладешски довнах хьахинараш дIадахарца дувзаденна долча дешашкарча цун конструктивни позице, юкъера бохамаш дIадахаро новкъостал даьд цу районерча паччахьалкхенашта юкъера гIулакхаш хоадамболлаш тоадара.

Укх шера апреле Деле хинна кхаь оагIорахьарча — Индеи, Бангладешен, Пакистанен кхычка мехкашцарча гIулакхий министрий переговораша хьахьекхар. Къулбехьен Азе кхохкам кIаьдбарен гIулакхаш лартIадахарен керда этап дIайоладар. Къулбехьеназиатски субконтинента йоккхагIйолча кхаь паччахьалкхен министрий барт вIаштIехьбаьлар дукххача лоархIаметIарча дешашта. Цар вaIад йир юхебиса бенгальски къамах боаца тIема пленнеши граждански нахи дIабалара хьакъехьа. Из гIулакх мел лоархIаме да ховргда кхыметтел укх тIеххьарча ах шера кхаь паччахьалкхен доазонех 300 эзар гаргга саг дIа-юха чаккхваьккха хиларга хьежача а. Хьакхаьчача хабарагIа, хIана нах дIа-юха беина боалаш латт. Из сихагIа вIаштIехьа ме доал, хьалхагIа новкъостал хургда цунах кхаь паччахьалкхенна юкъера гIулакхаш тоадара. Переговораш йолча хана дукххача экономически правовин дешашта барт вIаштIехьбаьлар оагIоний. Кхаь а мехка чуxь субконтинентера гIулакхаш лартIадахаргахьа, Пакистанан, Инденеи, Бангладешаи юкъе бокъонца бола машар оттабаргахьен барт вIаштIехьбаларгахьен баьккха реальни гIа санна лоархI.

Бакъдар аьлча, къоастаданза диса, довнаш кьеде тарлуш дола дешаш кIезига дисадац Азе. Дунен халкъашта юкъерча кхохкама кхераме кхуврч болаш юс Гаргара Малхбоале. Израило дIахо а лелаю агрессивни политика. Камбодже тIом латт. Сайгонски администраци, арахьарча империалистически новкъосталах ког гIортонга а еш, кхы дIахо йоадац вьетнамски проблема къоастаяра хьакъехьа ягь Парижски соглашени кхоачашъяра наькъагIа. Са аьхк дохийташ да дукха ха йоацаш Парасельски гIайренашта юхе КНР-енен Сайгонан юкъе гераш вIашка а дегташ хинна дов. ЧIоагIа сахьовзадаьд Индийски океана юкъерча Диего—Гарсия яхача гIайрен тIа йоккха тIема база хьярах йолча американски плано. Цу дерригача хIамаша хьахьокх, Азе машари дикача лоалахой гIулакхаши оттадар, уж Iалашдар цхьа моллагIдола гIулакх ца хилар, машар беича дерригача низаша цIенхаштта къахьегилга цо дIадехаш хилар.

И. ПЛЫШЕВСКИЙ,
АПН комментатор.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

В. ЖИСКАР Д' ЭСТЕН ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТАЛЛА ХЕРЖАВ

ПАРИЖ, 20 май. (ТАСС). Селхан хиннача хоржамий шоллагIча туре Французски Республика Президенталла хержав В. Жискар д'Эстен, шоай лоIамеча республиканций Къаман федераце лидер.

Чурча гIулакхий министерства хьакхайкадаьд, В. Жискар д'Эстена тIехьа 13.398.413 саго кхаж тесса хилар (бакъ лаьрхIача кхажех 50,80 процент), аьрдехьарча низаша цхьана оттаваьча кандидата Ф. Миттерана тIехьа 12.975.622 кхаж тессача метте (дерригача кхажех 49,19 процент). Кандидаташта тIехьа тессача кхажашта юкъера юкъ Франце президенташ хоржаш хьалхагIа дIа мел яхача хана хинначул зIамагIа я.

Шин этапагIа хинна хоржамий кампани чIоагIа низкъала яр. Цо кIоаргта хьалхьоабир беррига мохк, хIаьта цунах гуш дар хоржамашка чIоагIа дакъа лаца харжархой оарцагIбаьнна хилар. Чурча гIулакхий министерства баьча хоамагIа, селхан кхаж тоссача дакъа лаьцад эгара дукхагIа болча харжархоша — 87,13 проценто.

Кхаж тесса баьнна дукха ха яьалехьа радиочун телевиденен гIолла лоаца Заявлени йир В. Жискар д'Эстена. Цо белгалдаьккхар шийна тIехьа тесса кIеззига кхажаш мара сов ца боалаш шиъ толам баьна хилар. Цо аьлар, президент хоржа кампани йолча юкъагIа французаш экономически, социальни, политически хувцамаш хьашт долаш болга гучадаьннад, цо дош делар «Франци къонъергIолен хувцаргIолен» зама хьаелла.

Ше къамаьл деча хана Ф. Миттерана белгалдаьккхар, президентски хоржамашка аьрдехьарча низий идеалашта гонахьа Франце хIанзарча исторе чухь эгара дукхагIа вIашагIбеттабенна хилар.

Аьрдехьарча низаша цхьана оттаваьча кандидато 19 мае хиннача хоржамашка хьалхарча туречул 2 миллион кхаж дукхагIа гулбаьн хIаьта 13 миллион хIана бац аьнна болча кхал а маIа а французаша цунна тIехьа кхаж тесса хилар белгал а доаккхаш, ФКП Политбюро члена Э. Фажона тахан «Юманите» яхача газета тIа язду: «Керттердар — из да халкъа цхьоагIон прогресс хилар, вахара хьалаш хувцара, демократически болхлойн организацеш вIашагIтеха цхьоагIо чIоагIъяра тIехьара болам низ болаши юхакъовлалургбоацаши айбалар».

ШЕ МАЯРРА БИЗНЕС

Японски полици корзагIъьнна хьувз: гангстеризми цхьа барт бола бандитизми дIаякхха гIерташ ший хур-могар дича а, керттера полицейски управлени бокъонца ший дог теша ца дича ялац Японера гангстераш хIанз а 150 эзар сагага дIакхоачаш хиларах. Царех хьахиннай 2700 банда. ХIара бандаца итт эзар сагага дIакхоачаш нах ба.

Уж цифраш ше йоалаеш, «Майните» духтIаьоаккх бизнеса легальни тайпаш а нийсдеш долчча законегIа гангстеризм дегIаухаш хилара. Кагийча бандашта, капиталистически экономика тайп-тайпарча доакъой кагийча предприятешта а санна, яха хала да, цудухьа доккхагIча оакхараштa дIакаряханза ялац уж.

Японе нагахьча саго теркалбергбац аргIанара фирма хIалакхнларах хинна хоам. Кхы тайпа да гIулакх — зуламеча дунен тIа «влияне сфераш» екъар. Массаза а яхар мо, ювлача тепчайн автоматийн таташ а долаш ма хулий из. Газеташа, радиос, телевидене чIоагIа чам бенна дувц Токио, Осаке, Иокогаме кхы городий «зуламий кварталашка» гангстераш вIашкагIертарах дола бакъдараш. МоллагIча японски кIаьнко гIулакх дика довзаш Iодагаръергья бандай цIераш, из яле а е кхы яле а йола зуламе синдикат сендухьа гIоръяьинай дувцаргда. Пресса оарцагIъялар бахьан долаш къайлагIарча романтикана юкъеберзабаьб зуламхой.

ХIара шера 12,5 миллиард нен доаккх японски гангстераша. Вешта — из-м официально бакъъяь хьаоттаяь цифра мара мичай. Цхьа бахьан доацаш дац из цифра иттазза а кхыметтел бIазза а кIезигъяь я аьнна криминалисташта хеташ хилар. Цу тIа а белгалдоаккх, укх тIеххьарча шин шера зуламеча дунен доходаш Японе шозза дукхагIа хинна хилар.

ХIанз диц а денна дIадаьннад ахчанн дахара хьалхарча ханашка товш хинна гIулакхаш — Iаьржа бийса, къамерга тIа оттадаь урс: «бохча хьада е са дIагIоргда хьа». ХIанзара гангстераш дIатIахьежача а тара бац баьде бIаргсаьнаш доахкадеш, шоай дегазача гIулакхашца белгалбаьнна лийнача шоаш санна болча шоайл хьалха дIабахараштa. ХIанзара бизнесменаш хIамма а эргашагIа бац гIулакхий дуне аьле цIи йоаккхачуи кхыча викалел. Цар доаккхар наркотикаши парнографин йоххарах, картийн кхычен довзарехи нах Iехабеш доаккхе а, из царна — ше маярра бизнес я массазарча бизнесмена миссел кхерам тIа а латташ.

Официально гучадаьннад гангстераш ерригача Японерча 26 эзар торгови компанешкеь тикашкен «кхоабаш» хилар. Бандиташа шин тайпара «налог» гулъю «сакъердаме индустре» хIара кхоалагIйолча заведенегара — кинотеатрашкара, бийсанарча клубашкара, ресторанашкара, стадионашкара. Цудухьа хиiцца Японе мегаргболаш ба гангстераш бIаьхегIа болча нахах лархIа Цхьабакъда эгара бIаьхегIа лархIа вIаштIехьа дац.

Дукха ха йоацаш кепайоазон тIа араьлар шера доход 10 миллион иенал тIех йолаш болча наьха список. 240 эзар саг вар цу тIа. Цхьабакъда цу тIа белгалдоалаш цхьа хIама да—цу списка хьалхара бIаь мутI дIалоацараштa юкъерча 97-не лаьттанца спекуляци лелаярах Iоадаьд рузкъа. Масала, М. Хассгавас, Нуматерча хьу кийчъеча компане президента, цу бизнесах вIашагIтехад 5 миллиард иен. Укхаза гангстераш тIехьакхелургбац. Вешта, полицена хетачох, гангстераша «гIод тIадулларгда» лаьтта доххара-эпара а.

А. ЛАЗАРЕВ,
АПН соб. корр.

Токио.

Сирийски столица панорама юкъе хоза тарденна дIаэттад сийлахь-доккха Кортамукъален памятник. Сирийски вахарера хьайiцача рельефашца егача лакхача йиъ саьна ларда тIа латт къаман баркъа дувхаш волча Iарбечун кхо метр лакха йола бронзови фигура.

В. Егорова сурт.
ТАСС фотохроника.

«ЛЕНИНА ЦIЕРАЦА — 50 ШУ»

Сийрда, дог гIоза цIей эттадар укх деношка Республиканскн пионерий Дворец. Кагирхой Российски Коммунистически Союза VI съезде В. И. Ленина цIи хьатIанйца шовзткъе итт шу дизара хетаяь — «Даим сийле хийла, хьона, Ленин! Тхэ веза Ильич» яха фестиваль хьаеллара хетаьйча Ленински районин комсомольски собране укхаза гулбеннабар комсомола, парте, тIема ветеранаш, партийни, советски, комсомольски болхлой, гIулакхера нах, ВЛКСМ ЦК XVII съезда делегаташ, Нальчикерен Махачкалерен баьхка хьаьший.

Собрани хьайийлар ВЛКСМ Ленински райкома хьалхарча секретара М. Негодновас. Цо аьлар: — Шоваткъе итт шу хьалхагIа Ленина цIи хьатIаьэаш комсомоло беза дув биаьб — массаза а масса долча хIаманна а ленински васкетий леррагIа аха.

Фестиваль хьаелларца района комсомольцаш даькъала бийцар КПСС Ленински райкома шоллагIча секретара А. Варибруса, 1926 шерарча комсомольца В. М. Азамова, ВЛКСМ XVII съезда делегата, ВЛКСМ горкома хьалхарча секретара В. Целовальникова, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета комсомола комитета секретара С. Егорова, «Красный молот» завода координатчика А. Егорова, ВЛКСМ Грозненски райкома секретара Г. Гриценкос.

Шоайла яхь лелаеча Ленински Грозненски районий комсомольцийн кагирхойн цIерагIа республика берригача комсомольцашка кхайкарал тIанйцар собране доакъашхоша.

Собране гулбеннараштa хьалхашка къамаьл дир Махачкалерча ВЛКСМ Ленински райкома оргтодела заведующе Б. Шапиева:

— Пурам да сона, Махачкаларча комсомольцашкарен кагирхошкарен шуга дIайха салам-моаршал дала. Тхо теш вайна юкъера доттагIал кхы а чIоагIлургхиларах, — аьлар цо. Ше йиствоалаш Дагестанерча комсомольцашкара деза совгIат — Ленина сурт — делар цо Ленински района комсомольцашта.

Собране доакъашхоша ветеранаша, хьъшаша Грозне керттерча майдан тIа а баха В. И. Ленина памятника юхе зизаш дахкар. Цул тIехьагIа Грозненски районерча 1 Мая, Ленина цIерагIча, иштта кхыча колхозий, совхозий боахамашка яхар агитбригадай коллективаш.

Агитбригадашта юкъе бар республика писателяш, лектораш, художникаш, художественни самодеятельноста коллективаш, Махачкалински агитбригада, Нальчикски медучилища халхара коллектив, комсомольски активисташ.

Кхаь денна лаьрхIа яр фестивала программа. Фестивала хьалхарча дийнахье а В. И. Ленина майдан тIа старт ийцар вай республика тIемен къахьегамен сийлен моттигашка гIолла чакхъяргйолча автопробего.

Автопробега доакъашхой хилар Назране, МагIалбике, Сунже. Царна юкъе бар комсомола болама ветеранаш, комсомольски болхлой, лектораш, хьаьший.

Вай города предприятей дукхача комсомольски организацешка хилар Махачкалерен Нальчикерен баьхка хьаьший.

Дукха ха я Грознерча «Красный молот» заводон Махачкалински Гаджиева цIерагIча заводон социалистически яхь лелаю. Дуккхаза а хиннаб краснмолотовцаши гаджиевцаши шоайла дIа-юха баха.

ХьатIакхаьчар фестивала тIеххьара ди. В. И. Ленина цIи лелаеча майдан тIарча «Ленин даим вайца ва» аьнна яздаьча трибуна тIа ба комсомола ветеранаш, партийни, комсомольски болхлой, хьаьший.

Майдан тIа йоал Грозненски гарнизона бIухойи Ленински района комсомольцийн колоннаш. Трибуна юхе нийсса дIаовтт уж. Комсомола цIей даькъала а деш, дIаэо а цо парте шийна тIадилла бехктокхаме декхар сийленца кхоачашдергхиларах гулбеннараштa хьалхашка къамаьл дир КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Г. Ф. Галковас, комсомола ветерана В. П. Починкинас, «Красный молот» завода комсомола комитета секретара В. Половинкина, Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института комсомола комитета секретара А. Шевченкос, ВЛКСМ XVII съезда делегата Т. Котиковас, Грозненски гарнизона комсомола комитета секретара В. Рассказова.

Майдан тIа лоталу факелаш. Пионерий ха латтача В. И. Ленина памятника юхе зизаш Iодахка болалу парте, комсомола, тIема ветеранаш, района дикагIйола комсомольски организацеш, Грозненски гарнизона бIухой, хьаьший.

Майдан тIа сатем отт, нийсса дIаовтт берригаш, йист ца хиларца сий ду цар везача баьчча В. И. Ленина.

Факелаш бе а йоахкаш фестивала доакъашхой болх кхаь дийнахьа сакъердам лаьттача С. М. Кирова цIерагIча парке. Цига бийса хиллалца дIайихьар цар доттагIала сайре.

Р. ЯНДИЕВА.

Яндарерча юкъерча школе болх беш я интернациональни доттагIала клуб.

Клуба доакъашхоша доттагIал леладу Черменски № 1 йолча юкъерча школаца. Дукха ха йоацаш цу школа дешархой хиннаб Яндаре, хIаьта хIанз доттагIал тIехьа цига баха кийчлуш ба Яндарера дешархой а.

Цига цар хьоргда наллеш, халхараш. Тха фотокорреспондента И. Плиева даьккхача сурта тIа, шоана гу интернациональни доттагIала клуба художественни самодеятельноста секце кулгалхочунца Ревина Полина Петровнайца репетици еш бола самодеятельноста доакъашхой.

Къонабарий яхьаш

Мехкараштен маIача нахаи юкъе яйгача атлетиках РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара йола яхьаш укх деношка чакхъяьлпай. Россерча йиъ городе хилар уж. Духьалепаьшта тIехвоалаш ведда массагIвар яха цIи яккхара къувсаш бола спортсменаш гулбеннабар городе Липецке.

Вай республикера медалаш яхара къовсам лоаттабеш вар кхо спортсмен. Цига шоаш дика хьахьекхар А. Букиннен Э. Чубаровен.

Иштта город Ореле хилар юкъерча дистанцех бовдара яхьаш. Цига совле яьккхар стартагара стартага ший толам лаккхбеш хиннача Эриванпева.

ХIаьта а гаьналла диск кхувсараш Калугеи лакхалла кхувсалураш Волгоградеи хилар къовсам лоаттабеш. Цига дакъа лоацаш хилар вай республика кагирхошта юкъе гаьналла эгара дикагIа диск кхоссаш вола Филипченко.

Июнь бетта городе Челябинске хургйолча дешархой спартакиадана дика кийчо яр чакхъяьнна яхьаш.

В. НАДЕЙКИН,
тренер.

ВАХАРА НИКЪ ХАРЖА ГIО ДУ

Кастта экзаменаш чакхъяьлча «Мича гIоргвэ деша?» — яха хаттар оттаргда юкъера дешар дийша баьннараштен, цхьаболча бархI класс чакхъяьккхараштен хьалхашка.

Дукха хэ йоацаш Карабулакерча юкъерча школе укх шера дийша боаларашца вIашагIкхийтта хилар Грознерча № 4 йолча профтехучилищан культурно-просветительни училищан болхлой. ЧIоагIа кагирхой безам тIаозаш дийцар цар шоай дешара заведенешка караерзаеча балха говзалех. Цул хьалхагIа тха школа йоаккхарашца вIашагIкхийттар Нохч-ГIалгIайн Къилбаседа-ХIирийн паччахьалкхен университетий викалаш.

Укх шера дийша боаларех дукхахчар лаьрхIад Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университете деша баха. Царна безабеннаб хьехархочун болх. Цхьацайолча йиIигаша лаьрхIад культурно-просветительни училище деша.

В. БАКАЛЮК,
тха штате воаца корреспондент.

ГРУЗИНСКИ СОВЕТСКИ ПИСАТЕЛЕИ ТЕАТРАЛЬНИ ДЕЯТЕЛЕИ Ш. Н. ДАДИАНЕ 100 ШУ ДИЗАРГА

ИРАЗ ДА, IА НАХА ПАЙДА БЕШ ХИЛЧА

Со зIамига волча хана бIаргагора сона Тбилисерча Руставеле проспектагIа тайжжа воагIаш хула, дото паркх санна керта кIудж болаш. лакхорча дегIара, бIаргий миIингашкара мордаш хоза хобаденна, хоза тесса мекх а долаш вола саг. Массане а моаршал хеттар цунга — цунца хьоашал долаш хиннараша а цунца хьоашал да хиннараша а. Из вар Шалва Дадиани, гуржий литература классик.

Шалва Дадиани 1874 шера патриархальни апарагIа дола вахар Грузе хувцалургдоацаш да аьнна хийттача цу гаьнарча хана ваьв. Цун да прогрессивни интеллигенце дикагIболча викалашца айхха вувзавенна хиннав: Дадиане дезала юкъе каст-каста бсагIаш хиннаб гуржий кердача литературана лард елла Илья Чавчавадзеи Акакий Церетелин, общественно-политически вахара дешаш дийцад цар, цар дIа-юха деча къамаьлаша зIамигача сага теркам тIа ца оза а цун мировоззрени вIаштIехьъялара влияни ца е а йиш яцар. Ший халкъа социальни къамани кортамукъале бахьан долаш лоаттабеча къовсама уйла тIайийрза а волаш вода из литературана юкъе.

Дадиане стихаш, цувцараш язду, Лермонтовен Шекспирен произведенешта перевод ю. Ший ткъеста шу даьлча «Сийгаш» яха стихай сборник арахец цо. Цу ханне а дIадолалу цун театральни гIулакхаш а. Ткъаь итт шера болх бу цо актералла, режиссералла, театральни группай кулгалхо волаш.

Грузе Советски Iаьдал оттадаьча хана (1921 шу) Дадиани цIи хеза литературин общественни деятель вар. Цхьабакъда советски хана мара бокъонца тоа а енна дIаэттаяц цун творчество. Аьлча кхоачам ба, цо язъяьча 50 пьесах 37 советски хана хьаяь хилар.

Керда вахар хьалдеча хьинаре дакъа лаьцад Дадиане. Из хиннав Грузе Халкъа просвещене комиссариата театральни отдела заведующи, Москве Грузе культура Шен директор, Вахтанг Мчеделова цIерагIча драматически студе директор, Грузе писателий союза драматурге секце председатель, авторски бокъонаш лораеча управлене директор. 1924 шера грузински общественноста шерра белгалдаьккхар Дадиане творчески балха ткъаь итт шу дизар. Юбилейни сайренаш хилар иштта Москве, Ленинграде, Киеве, Харькове, Баку.

1926 шера Дадиане кепатох «Юрий Боголюбский» яха роман—гуржий исторически литература йоккхагIйола произведени. Эрсий-гуржий отношенеш цо хьсахаяьй эгара хьалха, хьахьекхад, XII-ча бIаьшерене а тIехьа гуржий халкъ Россеца доттагIал тасса гIерташ хинналга. Итт шу даьннача гIолла араьйнай дIаяхача бIаьшерене Грузе хиннача ахархой восстанена хетаяь «Урдуми» яха цун роман, тIехьагIо «Гвиргвилиани дезал» яхар — метта бIаьхеллен дувцараш нийса хиларген диллача башха-дика произведени.

Цхьабакъда, Дадиани-прозаик керттерча даькъе исторе событеш ювцаш хиннавале, Дадиани-драматург эгара хьалха хIанзарча тема автор хиннав. 20-ча шерашка массехк пьеса язъяьй цо, царна юкъе къаьстта моттиг дIалоац «Дега юкъе» яхача комеден «Тетнульд» яхача трагеден. Царех хьалхар чу тIа цо хьагучабоах бюрократаши мещанаши. Сатирически иръяь хиларо, бокъонца зийнача вахара белгалонаша, дош меттахьа оалачен къьагIа шаьрачен метто боккха толам баьккхаб пьеса гуржий сцене тIа.

«Тетнульд» яхача пьеса тIа дувцар Грузе эгара гаьнагIча цхьан районе — Сванете хинна да. Сванаша даьча къаьнарча патриархальни хьехамегIа, сага ког тIаккхета мегаргбац Тетнульда, даьла Iеш болча лоама бухь тIа. Из даь саг далла дуьхьала ва. Керда юкъедоаладеш дола хIама атта котдоаккхалац. Къона сван Геласхан из; цхьабакъда цун сесаг Лахил, маьра васкет кхоачаш а деш, Тетнульда бухь тIа йоал. Къаьнарча Сванете викал — Аргиаджи, ший харцо дIагучаьннинага а хайна, шийна техе ла. 30-гIа шераш доладенначa юххье оттаяь из пьеса кердача заман сийлахь-боккхача низа гнйи санна йийкар.

Сийлахь - боккхача Даьхен тIема шерашка, ха яха воккха саг ше хиннаволлашехьа а, каст-каста фронте а водаш, цига бIухошта хьалхашка къамаьлаш даьд. Цунна енна хиннай Ленина орден, Къахьегама Шеча Байракха ши орден. Гуржий республика халкъа артист аьнна цIи тиллаяр цунах, шозза СССР Лакхехьарча Совета депутаталла херржа хиннав из.

«Ираз фуд? — хетт Шалва Дадиане ше валале хьалхагIа (1959 шера веннав из) язъяьча ший «Автобиографе» тIа. — Укх дунен тIа хье зехьа ца ваьха хиларах, кIезиг-дукха даь а наха пайдана дар Iайха даьлтах, из цар бакъдаь тIаэцарах дог тешар».

Иразе вахар хиннад Шалва Дадиане дар, наха пайдана хIамаш дукха даьд цо, цудухьа ший безам хозахетдаь цхьаннена а луш доацача халкъа массаза а дукхавийзав из. ЮНЕСКО яьча решенегIа гуржий советски писатель ваь 100 шу дизар шерра белгалдоаккхаш да дерригача дунеп тIа.

Николай ШАХБАЗОВ,
писатель.
(АПН).

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

1966 ШЕРАРА 3 % КХАЖ БОАГIА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ЧУРА ЗАЕМ

1974 шера 15 мае город Симферополе ловзаяьча 63-гIча тиража

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхаж бенаб заеча ерригача шовзткъеи ялх разрядерча серейи облигацейи укх номерий:

Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомаща	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомаща	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомаща	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомаща	Серей №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомаща
100871	10*)	500	120880	1—50	40	140194	21*)	500	163513	38*)	500	183588	15*)	1.000
101226	48*)	500	121042	21*)	1.000	140532	1—50	40	163612	1—50	40	183685	39*)	500
101248	02*)	500	121154	1—50	40	140949	18*)	500	163987	22*)	1.000	183709	20*)	500
101400	36*)	5.000	122329	05*)	500	141285	28*)	500	164161	1—50	100	183829	44*)	500
101553	33*)	500	122769	1—50	100	141567	07*)	500	164335	14*)	1.000	184755	19*)	500
101798	08*)	500	124108	11*)	500	141709	21*)	500	164627	10*)	500	185213	50*)	500
102225	14*)	500	124201	01*)	500	142205	28*)	500	165098	10*)	500	185299	1—50	40
102446	07*)	500	125462	50*)	500	142882	19*)	500	168385	48*)	500	185550	1—50	100
102668	26*)	500	125517	10*)	500	143078	10*)	500	169131	01*)	500	185629	1—50	40
102901	41*)	500	125530	14*)	500	143552	1—50	40	169143	07*)	1.000	186407	38*)	500
103208	45*)	500	126056	02*)	1.000	143710	46*)	500	169258	1—50	40	186597	1—50	40
104787	1—50	100	126257	07*)	500	144134	07*)	500	169268	29*)	500	187514	21*)	500
105785	1—50	40	126878	1—50	40	145436	1—50	40	169508	1—50	40	187693	26*)	500
106020	1—50	40	126907	02*)	500	146455	32*)	1.000	169747	09*)	500	187903	04*)	500
106379	26*)	1.000	127951	08*)	500	146603	17*)	500	170357	44*)	500	188386	04*)	500
107806	25*)	500	128149	07*)	500	146696	31*)	500	171420	1—50	40	188409	45*)	500
108259	26*)	500	129074	38*)	500	146884	1—50	40	171426	01*)	500	188786	32*)	500
108339	1—50	40	129141	44*)	500	147870	23*)	500	171640	1—50	100	188874	44*)	500
109320	49*)	2.500	129171	1—50	100	148397	18*)	500	171647	1—50	40	189321	1—50	100
110330	1—50	40	131460	50*)	500	148914	1—50	40	171986	1—50	40	189579	1—50	40
110941	20*)	500	131515	1—50	40	151998	1—50	100	172014	13*)	500	189682	30*)	1.000
111482	44*)	500	133366	49*)	500	152273	21*)	500	172159	30*)	500	190305	1—50	40
111990	21*)	500	133445	41*)	500	152382	39*)	500	173498	10*)	500	191181	46*)	1.000
113229	44*)	500	133802	03*)	500	152531	43*)	500	175079	50*)	1.000	192293	32*)	1.000
113786	40*)	500	134133	08*)	1.000	152825	1—50	40	175349	18*)	500	193710	47*)	500
114427	1—50	100	134690	1—50	40	152962	45*)	2.500	175519	1—50	40	194214	19*)	500
114731	22*)	500	135678	03*)	500	153128	25*)	500	176921	48*)	2.500	194810	15*)	500
115935	38*)	1.000	135769	20*)	500	153890	47*)	500	177164	26*)	1.000	195004	1—50	40
117157	1—50	40	136089	1—50	40	154071	19*)	1.000	177201	04*)	500	195199	1—50	40
117316	1—50	100	136638	31*)	500	154452	1—50	40	178462	50*)	500	195788	1—50	100
118207	31*)	500	136853	07*)	500	155588	11*)	500	178947	1—50	40	195991	40*)	500
118300	13*)	1.000	137225	08*)	1.000	155863	42*)	2.500	179326	09*)	500	196536	37*)	500
119179	1—50	100	138880	50*)	500	157806	08*)	500	179433	39*)	500	196682	31*)	500
119222	39*)	500	139142	21*)	5.000	158442	42*)	500	179562	18*)	500	196968	21*)	500
119336	42*)	2.500	139356	1—50	40	158698	12*)	500	179718	1—50	40	197623	08*)	500
119944	47*)	500	139499	02*)	500	159242	42*)	500	180234	1—50	40	198823	01*)	1.000
120373	44*)	500	139927	1—50	100	159882	25*)	1.000	180951	1—50	100	199379	28*)	500
						162787	17*)	500	183150	1—50	100	199541	1—50	40

*) Цу серех йолча вокх 49 номерах хIаране 40 сома кхаж бенаб.
Таблица тIа хьахьекхаб ткъаь сома маьха йолча облигаце бена кхаж.
Итт сома маьха йолча облигацех бенача кхажах ах лу.
Бенача кхажа юкъебихьаб кхаж бенача облигаце ший мах.

Нохч-ГIалгIай АССР гострудсберкассай Управлени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 май

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйрIйнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 —Босбола телевидени. «Чайка» яха фильм - спектакль. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Эрсий мотт». 16.50 — Дешархошта. «Ше альпинисташ» яха телевизиони художественни фильм. 7-гIа сери. 17.20 — «А. С. Пушкин. «Евгений Онегин» яхача фильм-спектакла премьера. Романа тIара доакъош. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Берашта йола передача. 18.30 — Миллионий ленински университет. 19.00 — Ф. Мендельсон. «Оркестраца чIондарга дола концерт». 19.30 — Футболах йола чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Спартак» (Москва). Киевера трансляци. 21.15 — «Ха». Информациони программа. 21.45—«Театрах дола дувцараш». Передача дIахьу Н. Абалкина. 22.45 — Гандболах йола СССР чемпионат. МАИ (Москва) — ЦСКА. Ташкентера передача. 23.00 — Кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

13.00 — «Гоза кулгаш». 18.00— «Яхь» — толама лард». «Электроинструмент» яха завод (гIалгIай меттала). 18.10 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла». Информациони программа (эрсийи гIалгIайи меттала). 18.30 — «БIаьстан дено шера кхоаб» .«Знаменский» яхача совхоза директора А. Батукаева къамаьл (нохчий меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — «Халкъа творчество» (нохчий меттала). 19.20 — «Петербургаца Iадика ювцар» яха художественни фильм.

24 май

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — IуйрIйнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Дешархошта йола передача. 10.00 — Босбола телевидени. «Халкъа художник» яхача телевизиони документальни фильма премьера. 10.45 — «Кэзвур» яхача маIача наьха хора концерт (Эстонски ССР). 15.55 — Передачай программа. 16.00 — Документальни фильмай программа. 15.45 — «Хоржамашкара хоржамашка». Ерригсоюзни репортаж. 17.15 — Дешархошта. «Пушкин са вахаре». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Берашта. «Сакъердаме иоткаш». 18.30 — «Социализма дуне». 19.00 — «Нохч - ГIалгIайче гIолла». Информациони программа (эрсийи нохчийи меттала). 19.15 — «Атеизма тема партийни дешара системе». КПСС Назрановски райкома секретара Б. И. Гандалоева къамаьл (гIалгIай меттала). 19.30 — Босбола телевидени. Телевизионни художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Артлото». Эстрадни программа. 22.45 — Спортивни гимнастиках йола СССР чемпионат. 23.30 — Кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

19.20 — Химикий Денга. «Къоастамбеча шера толамаш». 20.00 — Хоамаш, реклама. 20.05 — Шоана, зIамига бераш. 20.15 — Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста Ш. Эдисултанова творчески портрет (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан Грознеи республикеи гIолла хувцалуш морхаш а йолаш, малхбузехьара 5—9 м/сек. мух а хьекхаш, Грозне 19—22 градус, республике 18—22 градус йIовхал а йолаш ха отта тарлу.

24—25 мае хувцалуш морхаш а йолаш, 25 мае догIа а делхаш, ди а къувкъаш, бе-беча оагIорахьа мух а хьекхаш хила тарлу. Бийсан 6—11 градус, дийнахь 17—22 градус йIовхал йолаш хургья.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культурни отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувл шинарей, ерш, шоаттон деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 4896.